

సంపుట-3
VOLUME

సూచికలు - 5, 6.
ISSUE

ఛంఛ మహిళ

1. ఛంఛలం మనం. — ANDARULAM MANAM
2. బిడ్డలు, ఛలలు — BIDDALU, AATULU. 5-7.
ఛలమల ఛంఛకి సూచకం — SMT. ADDANKI SUNDARAM
3. అట్టట్ కలగి అరణ్య కనకం 9-13.
4. గ్రామీణ స్త్రీలు — గ్రామ సేవ — గ్రామీణ కౌన్సిల్
GRAMINA STARELU — GRAMA SEVA — AMRITA
KOUR.
14-16.
5. రాజకీయములు — సత్య 17-19.
RAAJAKIYAMULU — SATYA
6. కుటుంబ పరిశ్రమలు — మహిళల హక్కులు 20-21
7. గ్రామీణి విమోచనం ? — SMT. పి. సత్యవతి
8. సంగీత పరిశ్రమ — ఛి కవీ కాంధల వీణకు రుణం
9. ముఖ్య భాషా పరిశ్రమ, గ్రామ పాఠశాల సేవ
— ఛలమల పి. వంకటరమణ
చివరి

10. పోలీసు భాష, పోలీసు సైనిక శిక్షణ — సుధాకర
11. గ్రామ సేవ ద్వారా ఉత్తమ వర్త — శ్రీమతి బి. కేశవమ్మ
12. స్వయం సాక్షాత్ మయన పరిశ్రమల ద్వారా విజ్ఞానం.
— శ్రీమతి సుధాకర

13. పిల్లల పాఠశాల 38-45.
- 1వ తరగతి — శ్రీమతి కె. సత్యంబమ్మ, కె. కమలమ్మ
- 2వ తరగతి — శ్రీమతి ధర్. సుప్రసన్నమ్మ.
- 2వ తరగతి — శ్రీమతి పి. వెంకట రమణామ్మ
- 3వ తరగతి — శ్రీమతి బి. కేశవమ్మ

14. పల్లెటూరి సంబంధం — శ్రీ అడవటి గొట్టి కుటుంబ
గార్లు. 45-47.

ఆంధ్రులం మనం

క్రిందటి నెల 28-వ తేదీన ఆంధ్ర దేశ మంతటా ఆంధ్రదినోత్సవం జరిగింది. మద్రాసులో గూడా తెలుగువారు సభ చేసి ఆంధ్ర రాష్ట్రం సాధించి తీరాలని దీక్ష తీసుకున్నారు. నూతన రాజ్యాంగ విధానమును రచించుటకు అవకాశము లేర్పడిన యీ సమయములో మన రాష్ట్ర వాంఛను తీరిగి ఉద్ఘాటించి ఆ ఆదర్శ ప్రాప్తికి వలయు పుత్సాహమును సమకూర్చు కొనుటలో ఆశ్చర్యము లేదు. కాని—

ఏ ఉద్యమమైనా ఫలించాలంటే పుత్సాహముతోపాటు ప్రజలలో కార్య దీక్షవ్రంధాలి. ఆంధ్ర రాష్ట్రం కావాలనే నినాదాన్ని మినహాయిస్తే మన ఉద్యమంలో మిగిలినది యింకేమీ కనబడటం లేదు. ఆంధ్ర మహాసభ ఏటూ తీర్మానించే విషయములను పరిశీలిస్తే ఒక నిశితమైన కార్యక్రమం, దానిని విజయవంతంగా నడిపించుటకు బాధ్యతవహించే నాయకత్వం గోచరం కాదు. ఎంతకాలం యీ రెండూ లోపించి పుటాయో అంతవరకూ మనకు ప్రత్యేక రాష్ట్రమునకు అర్హత చేకూరదు.

కాంగ్రెస్ జాతీయ సంస్థగా శక్తిని సంపాదించుకుని బ్రిటిషు సామ్రాజ్యాన్ని ఢిక్కరించగలుగుతోంది. తాను ఆచరణలో సాధించిన కార్యక్రమము యొక్క విశిష్టతపైననే కాంగ్రెస్ శక్తి ఆధారపడివుంది. స్వరాజ్యం కావాలనే ఆందోళనతో బాటు జాతికి జీవం పోసి ఐక్యతను చేకూర్చే నిర్మాణ కార్యక్రమం అమలులో పెట్టి ఆదర్శప్రాప్తికి అర్హతను సంపాదించుకుంది. ఆంధ్ర రాష్ట్ర సంపాదన కోసం ప్రారంభింపబడ్డ ఆంధ్ర మహాసభ, రాష్ట్రవాంఛను పదేపదే వెలిబుచ్చు నాయకులూ ప్రజల పుత్సాహమును సద్వినియోగపరిచి తెలుగు జాతికి గౌరవము, శక్తిని చేకూర్చే కార్యక్రమమును అమలులో పెట్టలేక పోయారు. ఆంధ్రులం మనం !

ఆంధ్ర జాతికి ప్రాణప్రతిష్ట చేసిన మహా పురుషుడు నాగేశ్వరరావు పంతులుగారు. ఆయనకు ఋణపడి పున్నానన్న సంగతే యీ జాతి మనస్సుకు తట్టదు. మనకు దినపత్రికలు పున్నా, చిటికలో లక్షలు ప్రోగుచేయు సామర్థ్యముగల

నాయకులు ప్రన్నా పంతులుగారి దివ్యస్మృతి చిహ్నమును నెలకొల్పి లేకపోయాం ఆంధ్రులం మనం!

మనకు ప్రత్యేక విశ్వ విద్యాలయంవుంది. కాని సుమారు సగం తెలుగు జిల్లాలకు యీ విశ్వ విద్యాలయంతో ఎంత మాత్రం ప్రసక్తి లేదు. విడిపోయిన జాతికి విశ్వతను సాధించే కార్యక్రమం తలపెట్టని ఆంధ్రులం మనం!

మనకు ప్రత్యేకంగా ఇంగ్లీషు దినపత్రిక లేదని ఎన్నాళ్లనుంచో మొరపెట్టుకుంటున్నాము. కేవలం భగవదనుగ్రహంవలన ఒకటి కాక రెండింటికీ అనుమతి వచ్చి యేడాది కావచ్చింది. కాని ఆ రెండింటిలో ఒకటి లక్షలు సమకూడు తేనేకాని బయటకు రానంటుంది. రెండవది పూర్తిగా ఆంధ్రుల చేతులలోనే వుండే భాగ్యానికి నోచుకోలేక పోతోంది, ఆంధ్ర నాయకుల సంపూర్ణ సహకారం లేకపోవడంవల్ల.

చెన్నపట్నంలోని తెలుగు వారి పిల్లలకు తెలుగు చదువుకునే హక్కులేదు. బార్నిటాను లోని తెలుగువారు ఎక్కువో తెలుగు మరచి పోయి అరవలలో జమ అయిపోయారు. మిగతా వారు కూడా ఆపంధానే తొక్కవలసి వస్తోంది. వార్షికోత్సవాలు చేసి ఆంధ్ర రాష్ట్రం కావా లని తీర్మానించడం తప్ప ఆంధ్ర మహాసభకు కార్యక్రమం లేదని రుజువు పరచే విషయాలలో కొన్ని పైన వుదహరించాము. అయినా, మనకు రాష్ట్రం తప్పకుండా సిద్ధిస్తుంది, మన ప్రయోజ కర్తవ్యం శూన్యమయినా కూడా. భాషాప్రయుక్త రాష్ట్ర సిద్ధాంతాన్ని కాంగ్రెసు ఆమోదించింది; దానిని అమలు పెట్టడానికి ఏ కాంగ్రెసు నాయ కుడూ వెనుదీయడు. ఆంధ్ర రాష్ట్ర సమస్య భారతదేశ భవిష్యత్తుపై ఆధారపడివుంది కనుక దానితోపాటే మనకూ శుభ ఘడియలు ఆసన్న మాతున్నాయని ఆశించవచ్చు.

స్త్రీలు - రాజకీయములు

“లోక వ్యవహారములలో స్త్రీలు పూర్తిగా పాల్గొని రాజకీయములను చక్కదిద్దుటకు సమ కట్టకపోతే మన నాగరికత సుస్థిరం కానేరదు. ఆరువందల సంఖ్యలుగల పార్లమెంటులో సలభమైంది స్త్రీలు మాత్రము వున్నారు, ఇది యెంత హాస్యాస్పదం! ప్రతి కాసన సభలోనూ సగానికి సగం స్త్రీలు వుంటేనే కాని ప్రభుత్వాధికారం ప్రజాసేవకు వినియోగపడదు. నేను వృద్ధు డనై పోయాను; స్త్రీల హక్కులకోసం పోరాడడానికి శక్తి వాలదు. గాంధీ యువకుడు; పోరా టాన్ని సాగించి మహిళా లోకానికి విజయం సాధించగలడు.... ఈ ఆదర్శ ప్రాప్తికి ముఖ్యమైన సూత్రం ఒకటి వుంది; ఎన్నికలలో పాల్గొనే ప్రతి పౌరుడూ తన వోటును ఒక పురుషునకు ఒక స్త్రీకి సమానంగా యివ్వక పోతే ఆ వోటు రద్దయేటట్లు నిర్ణయిస్తేనే శీఘ్రంగా పరిస్థితులు చక్కదిడతాయి.”

— బెర్నార్డ్ షా.

రచన : శ్రీమతి ఆద్దంకి సుందరమ్మగారు

మానవ జీవితంలో ప్రతిక్షణానికి అపారమైన విలువ వున్నది. కాబట్టి ఈ రహస్యం ప్రతి తల్లి గ్రహించి తన బిడ్డల యొక్క అమూల్యమైన కాలాన్ని సద్వినియోగం చేయడానికి శ్రావ్యమైనట్లయితే, మనం సూతన శిశు విద్యా విధానంలో ఒక శతాబ్దం ముందుకు నడచిన వారం కాగలము.

సద్వినియోగం చెయ్యడం అంటే ఏమిటి? ఎలాగ చెయ్యడం అన్నది మన ప్రశ్న. పిల్లల ఆటే వారి కాలము యొక్క సద్వినియోగం. ఆట ఏదో వులుసు పోక కల్పించుకున్న పనికిమాలిన వ్యాపకం కాదు. ఆట వారి జ్ఞానోపార్జనకు, వారి గుప్త శక్తుల నన్నిటిని వికసింప చేయడానికి సాధనం. చంద్రగుప్త సార్వభౌముడు పని బాలుడుగా వున్నప్పుడు మట్టితో రథాలు, గుర్రాలు చేసి మహాయుద్ధములు చేయచున్నట్లు ఆటలాడేవాడనినీ, ఆతని ఆటలను బట్టియే అతడు గొప్ప యోధుడు కాగలడని ప్రజలు అనుకునే వారనినీ వింటున్నాము. అంటే పిల్లల ఆట వారి భావి జీవితభాయల్ని స్ఫురింప చేయగలదన్న మాట. అట్టి ఆట ఎల్లప్పుడూ క్రమ బద్ధంగాను, శిక్షా పూర్వకంగాను వుండునట్లు ఏర్పాటు చేయడం తల్లి విధి. అంటే ఈ ఆట బిడ్డల వయస్సుకున్నూ, వారి శారీరక, మానసిక వికాసాల

కున్నూ అనుగుణ్యమైనదిగా వుండవలె. అట్టి క్రమమైన పద్ధతిలో లేని ఆటే అల్లరిగా పరిణమిస్తుంది. ఈ అల్లరి తరుచు తల్లలకు చాలా విసుగు కలిగిస్తుంది. ముఖ్యంగా వంటపెట్టు, ఇతర ఇంటిపనులు వున్న తల్లులు ఈ విషయంలో చాలా బాధపడుతారు. కనుక అల్లాంటి తల్లలందరు కొంత ఆలోచనతో, తమ బిడ్డలకు తగిన ఆటలు కల్పించ వూనుకున్నట్లయితే బిడ్డలకు తల్లలకు గూడా ఎంతో నలిగిడి తగ్గుతుంది.

సాధారణంగా మన పిల్లలు బడిలోకి వెళ్ళడం రేచ ఏట గాని ప్రారంభించరు. అంతకు లోబడిన వయస్సులోని పిల్లలకు తగిన బడి సౌకర్యాలు మనకు లేవు. ఎక్కడో ఒకటి అర వుంటే అవి మన లెక్కలోకి రావు; కనుక ప్రతి ఇంటిలోను ఈ వయస్సు బిడ్డలకు తగిన ఆట సౌకర్యాలు కల్పించడం చాలా ముఖ్యమనడం. తల్లి బిడ్డలయొక్క ఆహారం ఎంత మెలకువతో సమకూర్చుకుందో, ఆదే విధంగా ఆటల సౌకర్యాలుగూడా సమకూర్చడం ఆమె విధి. దీనికి గాను మనం పెద్ద మొలైలు ఖర్చు పెట్టకలసిన అవసరంగాని, ఎక్కువ శరీర కష్టం పడనలసిన అవసరంగాని, ఏమీ లేదు. మన బిడ్డల మనస్సును ఏలాటి ఆటలు ఆకర్షిస్తాయో, ఏ

ఏదకమైన ఆటలు వాండ్లు కోరుతారో చక్కగా పరిశీలించి ఆయా వయస్సుకు తగిన ఆటలు కల్పించితే చాలు.

పుదాచరణకు చూడండి. రెండు సంవత్సరాలలోపు పిల్లలు ఒక చోట నిలవకుండా చాలా చికాకు పడుతూ వుంటారు. కంటికి బరువుగా కనపడిన ప్రతి వస్తువు ఎత్తడానికి ప్రయత్నిస్తారు. ఎందువల్ల? ఆ వయస్సు బిడ్డలు తమ శరీరాన్ని స్వాధీనంలోకి తెచ్చుకుని తమకు అవసరమైనట్లు పుపయోగించుకునే నేర్పు సంపాదించు కోవడంలో గడుపుతారు. కనుక ఆ సమయంలో వాటికి కాళ్ళు, చేతులు, పుపయోగించు కోడానికి, తగిన నేర్పు, శక్తి ఇచ్చే ఆటలు వుండాలి. ఒక చోట కూర్చుని ఆడుకునే ఆటసామాన్లు ఎన్ని వున్నా వారిని ఆకర్షించవు. కనుక వారికి ఈ వయస్సులో కావలసింది వికాసమైన ప్లయము. తరువాత, కొన్ని పెద్ద కట్ట దిమ్మలు, చక్రాలమీద నడిచే కొయ్యబండ్లు, జంతువులు మొదలైనవి. కర్ర దిమ్మలు బహుముఖంగా వీరుకుతాయి. ఖర్చుకూడా చాలా స్వల్పం. కొయ్యబండి కొననే అక్కర లేదు. ఏదైనా ఒక జాతికాయ పెట్టెకు చక్రాలు పెట్టి, రంగుపూస్తే పని చక్కగా నడుస్తుంది. ఆ బండిలో ఇంట్లోను, తోటలోనూ వుండే చింపి కాకితం ముక్కలు, ఎండాకులు, రాళ్లు అన్నీ వీరిచేసుకొని పోయి దూరంగా ఒక మూల పొరపొస్తూ దినమంతా గడపగలరు పిల్లలు. బండిలాగుతూ నడవడమే గాకుండా, ఇల్లు కుట్రంగా వుంచడం కూడా అలవాటువుతుంది. క్రిమంతులైన తల్లి దండ్రులు పిల్లల వ్యాయామానికిగాను తయారు చేయబడ్డ నిచ్చెనలు మొదలైన వన్నేనా కొనుక్కోవచ్చు. కాని మనం ఆలోచించేది సాధారణ కుటుంబీకుల సంగతి. కనుక స్వల్ప ఖర్చుతో తయారయే వాటిని గురించే ఆలోచిద్దాం.

రెండు సంవత్సరాలు వాటి నాలుగు ఏండ్ల లోపుగా వున్న పిల్లలు ఎక్కువ వీటితోను, బంకమన్నతోను ఆడ గోరుకుంటారు. ప్రతి తల్లికూడా ఎంత మాత్రం ప్రయాస లేకుండా ఒక గంపలోనో, ఒక కొయ్య పెట్టెలోనో కొంత బంకమన్న పెట్టి, ఇంట్లో కడగడానికి వీలయిన మూలగా చూచి పెట్ట గలదు. ఈ వయసు బిడ్డలు ఏనో వక పని కల్పించుకొని అదే ధ్యానంగా కూర్చోడానికి మొదలు

పెట్టుకూవుంటారు. కనుక వారికి కూర్చుని ఏక దృష్టిగా చేసే పనులు, అదే ఆటలు వచ్చుతాయి. అట్టి పనులు మనం ఎన్నో కల్పించగలం. పుదాచరణ బంకమన్న, దాంతో బొమ్మలు, గురుగులు చేసుకుంటూ గంటల కొద్దీ కాలం గడుపుతారు. ఇంట్లో తల్లి చేసే పనులన్నీ చెయ్యాలని వారి పెద్ద కోరిక. కనుక చిట్టి చిట్టి పనులు చెప్పి వారు తన కెంతో సహాయం చేస్తున్నట్లు తల్లి నటించినట్లయితే వారి కెంతో తృప్తిగా వుంటుంది. ఈ వయస్సులో రంగులలోను, రూపాలలోను బేధం కనిపెట్టడం వారికి చాలా ఇష్టంగా వుంటుంది. కనుక ఇంటికి తెచ్చిన కూరలన్నీ కలబోసి, అన్ని వేరు వేరుగా ఏర్పరచి పెట్టమనిగాని, నాలుగైదు రకముల ఆకులు కొని వాటిని ఏర్పరచమనిగాని ఇచ్చినట్లయితే రూపాలు, రంగుల బేధం కనిపెట్టడమే కాక, ఆ ఆకాయలలో రంగులు, పేర్లు నేర్చుకోడానికిగూడా సహాయ కారిగా వుంటుంది. రెండోది పూసలు గ్రుచ్చడం. సాధారణంగా గాజుపూసలు, కొంచెం పెద్దవిగా తీసికొని ఒకమాది, దారం ఇస్తే ఎంత పొడవునా గ్రుచ్చగలుగుతారు పిల్లలు. పూసలు లేకపోతే తేకులు రాలిపోని పువ్వులు ఇవ్వవచ్చు.

4-1-1 ఏండ్ల వయస్సు వయస్సులోవున్న పిల్లలు తమ చేతి వేళ్ళతో చేసే పనులు కోరుతారు. ఆ వయస్సు బిడ్డలకు ముఖ్యంగా ఇవ్వవలసినది వ్రాత పతకాలు. కాకితం, రంగు పెన్ను, పలకలు, నీమసున్నపు కడ్డీలు మొదలైనవి వారిని చాలా ఆకర్షిస్తాయి. పాత పుస్తకాలు కత్తెర ఇచ్చినట్లయితే బొమ్మలు కత్తిరించడంలో వారు ఎంతో నిపుణత చూపెట్ట గలరు. ఈ వయసు బిడ్డలకు కొన్ని నూలు అల్లికలు, కట్టు పనులు సులభంగా నేర్పవచ్చు. పూసలతోను, గాజుగొట్టాల తోను తోరణాలు చక్కగా కట్టగలరు.

ఇవన్నీ కాక, అన్నిటి కంటే ముఖ్యమైంది పిల్లలు తమ పని తాము చేసుకో గలగడం. అన్ని పనుల్లోనూ తల్లి వేన కారేవుండి సహాయం కావలసి వచ్చినప్పుడు చేస్తూవున్నా గాని, బిడ్డకు మాత్రం తన పని తానే చేసుకోగలవన్న భైర్యం కల్పించాలి. బిడ్డ భావంలో తన పని తానే చేసు కుంటున్నాన్న తృప్తి వుండినట్లయితే వారి భావిశీలతానికి ఎంతో సహాయకారిగా వుండగలదు.

ఇంకో విషయం. ప్రతి విద్వంసునూడా యింట్లో నియమ బద్ధంగా చేసే పనులు (Duties) కొన్ని తప్పక వుండాలి. అప్పుడే విద్వంసు తనునూడా ఇంట్లో వకవ్యక్తి అని తన పని తాను చేయక పోయినట్లయితే ఇంట్లో అందరికీ ఇబ్బంది కలుగుతుంది. కనక తప్పక చేయవలెననీ ఒక భావం వీర్పడు తుంది. అట్లాంటి జవాబు దారీగల విద్వంసు ఇంటికి అలంకార మనుకోవచ్చు.

ఈ సదుపాయాలన్నీ గూడా, ప్రతి సామాన్య కుటుం బాలలోను సమాకూర్చుకోగలం. ప్రతి తల్లి ముఖ్యంగా గమ నించ వలసిన విషయం— విద్వం సాధ్యమైనంత వరకు స్వతం త్రంగా నిర్భయంగా తన పని తను గడుపుకోగలగడం. రెండవది— కొన్ని కట్టు దిట్టాలకు లోబడి అన్ని పనులు క్రమబద్ధంగా చేసుకోగలగడం. ఇదే ముఖ్యమైన తర్కీదు.

ఇంకో చిన్న విషయం. పిల్లలు సాధారణంగా వ్రాసించి అడే ఆటలు చాలా ఆడుతారు. ఆ వ్రాసాలతో వారు మన స్సులోని కోరికలన్ని తీర్చుకుంటారు. బొమ్మరిల్లు, పాపాయి ఆటలాడే టప్పుడు, పిల్లలు ఎంత చక్కగా నటించగలరో చూడండి.

ఆ ఆటలో వారి కోరికలు, వారి భయాలు, కోపాలు అన్నిటిని కాంతమయజోదగిన సదు పాయం కలుగుతుంది. కనుక ఈ ఆటలకు చాలా ప్రాధాన్య మిచ్చి, వారికి కావల సిన పరికరాలన్నీ సమకూర్చడం అవసరం.

ఈ వయస్సులో నాటకాలు, బొమ్మరిల్లు మొదలైనవి తరుచు ఆడడం వల్ల ఇంకో వుపయోగం కూడా వుంది. 4 లేక 4½ సంవత్సరం వరకు పిల్లలు వంటరిగా ఆడుకో దానికి ఎక్కువ ఇష్టపడతారు. ఎన్నడో కొద్దిగా ఇంకో పిల్లతో కలిసి ఆడుకున్నాగాని అది తృప్తికరంగా వుండదు. వంటెక్తునునం, అన్ని తనకే కావలెనన్న పట్టుదల చాలా ధృఢం గావుండడం మూలాన ఇంకోకరితో సద్దుకో లేరు. ఈ పైచెప్పిన ఆటలలో తప్పని పరిగా కలిసి మెలసి ఆడు కోడం అలవాటువుతుంది. ఈ ఆటలలో పిల్లలు తరుచు తమ

ఆట సామాన్లు పోగొట్టుకుంటారు. అయినా గాని తల్లులు, వారిని ఆటంక పరచక ఈ ఆటల్లోకి వారిని వుత్సాహపరిచి పంపడం చాలా ముఖ్యం.

ఈ విధంగా తల్లులందరు తమ తమ పిలుకున్న ఆర్థిక పరిస్థితులకున్న తగినట్లు తమ విద్వంసులకు తగిన తర్కీదు యిచ్చి నట్లయితే, మన దేశంలో చిన్న విద్వంసులకు తగిన బడి పాఠ శాలలు లేని కొరత చాలా భాగం తీరగలదు.

పిల్లల బొమ్మల పత్రిక “బాల”

పుట్టిన రోజు సంచిక
కొనండి.

అందులో—

కథలు, కబుర్లు, నాటికలూ,
రంగు రంగు బొమ్మలు, తమాషాలు,
ఇంకా ఎన్నో గమ్యత్తులు వున్నాయి.
వెల 1 రూ. మాత్రమే
రిజిష్టరు పోస్టు 3 అణాలు ప్రత్యేకం

మేనేజరు :

బాల

మైలాపూరు, మద్రాసు.

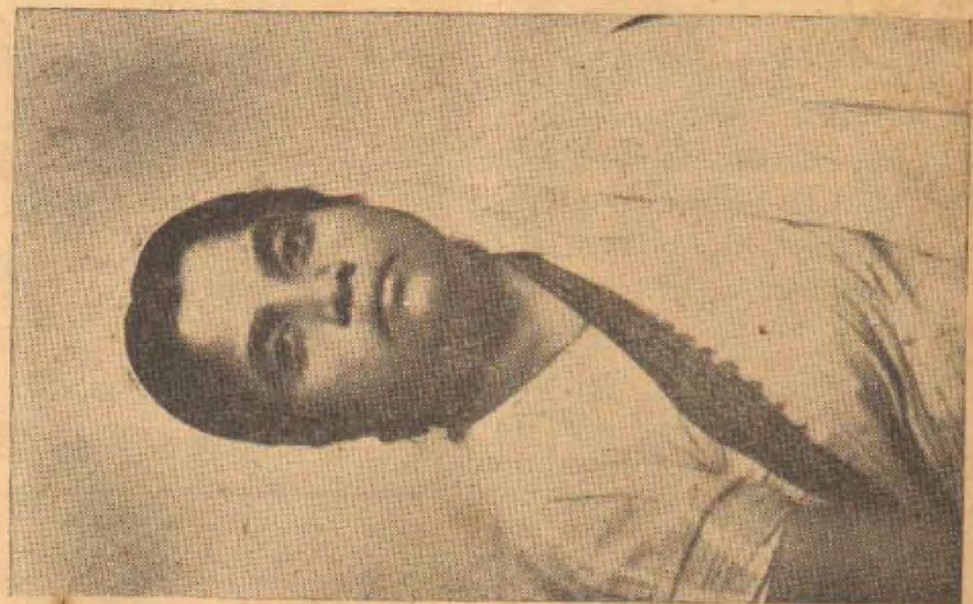

ప్రతిపక్షమున

ప్రతిపక్షమున

ప్రతిపక్షమున

తెచ్చి పెట్టడం
గుహలో హిట్టర్ ఏ
కాంత గృహం. లో
పల ఒక్కటే పెద్ద
దీపం వెలుగుతూ
ఉంటుంది. గుండ్రని
బల్లమట్టా అయినా
య చిన్న సోఫాలూ,
ఒక్క పెద్ద సోఫా
అమయ్య న్నాయి.
బల్లమీద వరల్డుమేప్
పడినది. నాటి మిలి

టా హువు, పెద్ద
జుట్టు మెలికలు తిరి
గిన మీ సాలూ
ఉన్నాయి. విభూతి
రేఖలపైన పెద్ద కం
కును బొట్టు పెట్టు
కున్నాడు. చిల్ల గోనీ
లో, ఎర్ర పంచ
కట్టుకున్నాడు. అవా
చ్చాదమైన దేహం
మై వజ్రస్థిరమైన
భుజీర్తులు, చెవులకి

టరీ దుస్తులతో, స్వస్తిక్ భుజీర్తులతో, ఒకసారి మేప్
వైపు, ఒకసారి ఉర్ధ్వ ముఖంగానూ చూస్తూ, అకాంతిలో,
ద్వీపాలోచనముడై హిట్లర్ పచాయ చేస్తూన్నాడు. మానవ
ఇకప లేలుపులోంచికూడా విమాన ర్యూంకారము, బాంబుల
భాంకారమూ చొచ్చుకొని విని పిస్తూనే ఉన్నాయి.
అతనికి అవులింతలు వస్తూంటాయి.

హిట్లర్ :—(తనలో) కార్యభారం తలపై నున్నప్పుడు
ఇలా నిద్రరావడం దుర్లభము. అహోరాత్రాలు నిద్రా
హారాలు లేకుండా నా వైనికలు ప్రాణాలర్పిస్తుంటే,
ఆ చుహా వీరుల నియంతనని చెప్పకుంటూన్న నాకు
నిద్రా? నిద్రపోను.

(కొంత పేపు పచాయ చేసి) ఉత్తమాల్వోన్జీ రక్షం ప్రవ
హిస్తూన్న నార్టిక్ బాతి వరించిన నియంతనై యెన్నడూ
పీటమెరుగని నేను ఈసారి మాత్రం ఓడి పోతానా?

(ధైర్యంతో నవ్వుతూ) ఓ! నా కింక ధైర్యమే. నా
దేశమెన్నడూ దాస్యం చేయదు. (అవులిస్తూ) ఒకక్షణం
ఈ ధైర్యంతోనే హాయిగా నిద్రపోతా.

హిట్లర్ సోఫామీద వ్రాలి గురుపట్టి నిద్ర పోతూం
టాడు. కొంత వేపటి కతని కొక కల వస్తుంది. కలలో
హిరణ్యకశిపుడు ప్రత్యక్షమవుతాడు. అరదుగుల ఆబాను

చారడేసి ఉంగ్రాల లోలకులు, వజ్ర కిరీటుమూ ధరించాడు.
మొలలో పొడవైన కత్తి, చేతిలో గదా ఉన్నాయి.

హిర :—(గుబురైన కమ బొమ్మలెత్తి, వికసిత వదనంతో
హిట్లర్ వైపు వస్తూంటాడు)

హిట్లర్ :—ఎవరు నువ్వు? ఏమిటా నాలకం! రెడ్డిం
డియన్ వా? నీగ్రోవా? హిందూదేశపు శిల్లనాయకు
డవా? నా దేశంలో కలావచ్చావు? నా దగ్గర కలా
వచ్చావు?

హిర :—(అట్టహాసంతో) తెలివాడా! నన్నెరగనివాడవు
ఈ ప్రపంచకంలో నువ్వొక్కడవు కనుపించావు. ఎవరి
వై ఉంటానో బాగా ఊహించుకో.

హిట్లర్ :—(ఆశ్చర్యంతో) అంత ప్రసిద్ధి కెక్కినవాడవా?
ఎవరవు చెప్పా! (ఆలోచించి) నేను సంస్కృత పురా
ణాలు చదివి వస్తున్న నీ ఆకాశానికి పరిపాదే రాజుల
వర్ణనలు చాలా తటస్థించాయి. అంతేగాని, ఈ కాలం
లో నీలాంటి ఆకారం గలవా రుండరను కుంటాను, ఏ
కొండ బాతుల్లోనో తప్ప.

హిర :—అం! కొంత దారిలోకి వస్తూన్నావు. అయితే,
చూడు. భాగవతమనే సంస్కృత గ్రంథం చదివావా?

హిట్లర్ :—అ. ఈ లెగ్జిస్ యూనివర్సిటీ సంస్కృత పండితుడు దాన్ని జర్మన్ భాషలోకి తర్జుమా చేశాడు కూడాను.

హిర :—ఓహో! భూలోకమంతా జయించి, భూరథపన్ను చేసి, ఈశ్వరుడివల్ల వరాలుపొంది, దేవతల నోడించి, దేవేంద్రుణ్ణి తరిమివేసి, పరమేశ్వరుణ్ణి పదభ్రష్టుడుగా చేయబూనుకున్న మానవ జాతికి ప్రథమ నియంత్ర సెరుగుడువా?

హిట్లర్ :—ప్రథమ నియంత్రా? నేనే కాదా? (అలోచించి) ఆహా! తెలిసింది. రావణాసురుడు కాదా?

హిర :—ఛీ! ఛీ! వాడా, పది తలల జంతువు! ఒక కొత్త చేత తావులు తిన్న రకం!

హిట్లర్ :—హిరణ్యకశి—

హిర :—(హిట్లర్ భంజం తట్టి) ఆఁ, ఆఁ.

హిట్లర్ :—(అనందంతో) ఓం హిరణ్యకశిపాయ నమః!

హిర :—హెయిల్, హిట్లర్!

హిట్లర్ :—పోదరా! ఇలా వచ్చావే?

హిర :—ఈ యుగపు నియంతలలో నువ్వైతే సమదవని, నన్ను మించిన నియంత లేయుగంలోనూ లేరు కనుక, నా అనుభవాన్ని బట్టి నీకు కొన్ని సలహా లివ్వాలని వచ్చాను.

హిట్లర్ :—నీ అవ్యాజవాత్సల్యానికి కృతజ్ఞుణ్ణి. కాని నీ కెంత నమ్మకమో, నన్ను మించిన నియంత లేయుగంలోనూ లేరని నాకూ అంత నమ్మకమే.

హిర :—నా కన్న నువ్వే విధంగా గొప్పవాడివో తననరుజువు లివ్వగలవా?

హిట్లర్ :—రుజువు కేముంది? ప్రతి ప్రాణికి తెలుసును. హిట్లరు పేరు చెప్పితే చాలు, దేశ దేశాలవారూ గడగడలాడుతారు. చేంబర్లన్ అంతటివాడు నా యెడకు పడేటప్పటికి లోకముడిచాడు. ఫ్రెంచి పితామహుడు, మర్షల్ ఫెల్టెన్ ఫ్రాన్సు దేశాన్నే నాకు ధారపోశాడు. డెవ్లార్క్ లాంటి ఉపగ్రహాలు సరేసరి. నేను హూత్రింటే, వశమైపోయాను. నేను కనునైగ చేస్తే చాలు, యుద్ధంలో దూకుదామని నా భక్తుడు ఫ్రాన్కో

సిద్ధంగా ఉన్నాడు. ఆమెరికా సుందత్త దేశాలన్నీ ఏకమైనా లెక్క చెయ్యక, నా పేరు చెప్పుకొని అర్జంట్టీనా నాటి పద్ధతుల్ని అనుకరిస్తూంది. జపాను నా ఆసరా చూచుకునే యుద్ధంలోకి దిగింది. ఇంత పలుకుబడే నియంతకుంది?

హిర :—నన్ను గురించి పూర్తిగా తెలుసుకుంటే, నువ్వంత గర్వపడవు. ఇంతకీ నీ పలుకుబడి, విజయాలూ, ఈ భౌతిక ప్రపంచంలోనే. మరి నేనో, నీ లాగకొన్ని రాజ్యాలు కాక, ప్రపంచమంతా జయించాను. అంతటితో తృప్తిపడక మానవ మాత్రుల కంగోచరమై, అభేద్యమైన స్వర్గ రాజ్యాన్నే ముట్టడించాను. దేవేంద్రుణ్ణి ముప్పు తిప్పలా పెట్టి మూడు చెరువులు నీర్లు తాగించాను. అతని రంభను దెరవట్టాను. ఋషులు నా కిచ్చిన శాపాలు బూడిదలో పోసిన పన్నీరయ్యాయి. మహాప్రవాహంవల్ల నాకు మృత్యువులేదని నిరాశతో దేవతలందరూ శ్రీమహావిష్ణువుకి మ్రొక్కితే, నాతో ప్రత్యక్షంగా యుద్ధం చెయ్యలేక, ఆ గతిలేని దైవము ఆవతారం మార్చి బొంగ పోటున నన్ను ముగించవలసివచ్చింది. విధినే గడగడలాడించిన నియంతని, నాతో నీకు సాటా?

హిట్లర్ :—(చిన్నబుచ్చుకొని) నిజమే కాని, యెంత నియంతవాడో నేం లాభం, ఎన్ని వరాలుంటేనే? మృత్యువు సెరుక్కోలేక పోయావే, కొనక?

హిర :—నేను చెప్పబోయేదీ అదే. అలాంటి వేన మృత్యువుని జయించ లేనప్పుడు నీ వంటి వారికి దివదీవ గండమే.

హిట్లర్ :—నాకా గండము? కారదలిలో, మృతకాల మధ్య ఈ గుహలంది. ఒక చిన్న ద్వారంలోంచి, అడుగుదగ్గరే ఇనప రేకుల ఎలక్ట్రిక్ లిఫ్టుమీద ఫర్లాంగు కొండలోపలికి దిగాక, అభేద్యమైన ద్వారముంటుంది. అది తెరిచి లోపలికి వెడితే, నాగదుంటుంది. ఈ గుహ నాకూ, నా అనుచరులకీ తప్ప, ఇతరుల కంగోచరం. ఈ గదిలో కేబుంబూ చొచ్చుకు రాలేదు గదా? ఒక వేళ ఎవరైనా నా ఉనికి పసిగట్టాలన్నా, ఈ కొండలో ఉన్న భూగర్భాశ్రయంలోంచి వందలకొద్ది విమానాలూ

టాంకులూ, మందుగుండు పామానులూ, కొన్ని వేల నేనలూ వా సింహద్వారాని కహోర్లులు పారా, నా చావు నా చేతిలోనే ఉండిగాని, యావ్వరాధిపతి కాదు.

హిర :—ప్రతి దేశంలోనూ, ప్రతినియంతా, ఇలాగే గర్వ పడేవాడు. కాని, ప్రతి వాడికీ చావు తప్పిందికాదు. నీకు నిజంగా చావంటే భయం లేకపోతే, ఇన్ని కావాలెందుకు? అమ్మ నీలాగే ఉన్న నలుగురైదుగురు ప్రతుల్ని ఎందుకు పెట్టుకున్నావు? నిర్భయంగా ఉపన్యాసా నియ్యకే? స్వయంగా నేనల్ని నడపకే? మరి నేనలాగా? వాకు ప్రతులు లేదు, కావాలి లేవు, నేనే నా నేనల్ని నడిపాను, మనుష్యులైనా దేవతలైనా యుద్ధానికి వస్తే, స్వయంగా యుద్ధంచేశాను. నీ కలా చేతకాదే! విమానాలూ, టాంకులూ, కుపాకులూ—ఈ యంత్రాలన్నీ నీతరఫున యుద్ధం చేస్తే, దక్షిణగా కూర్చుంటావు. ఏదీ, వాలో గదా యుద్ధం చెయ్యి, కత్తిపాము చెయ్యి, ముష్టియుద్ధం చెయ్యి యాస్తాను. పురాణపు నియంతలతో పోల్చిస్తే, ఈ కాలపు నియంతలు వీరికి పందలు.

హిట్లర్ —(కోపంగా) ఈ కాలపు నియంతలంతా వీరికి పందలనడం వాకు చాలా అవమానం. ఎవరైనా వీరికి కావచ్చుగాని, నేను కాను. నాలో అర్థ రక్తం ప్రవహిస్తోంది.

హిర :—అమాయకుడా! నిన్ను చూస్తే, వాకు వాతే త్తాంది. ఇంకా ఆర్యా నార్య భేదం పాటిస్తాన్నావా? ఒక్క అర్థభాతే గొప్పవైతే, స్లావ్ బాతికి తందిక రమ్యువారు బెర్లిన్ పరిపాడుకీ రాలేకపోయి యుందురు. కంత్రి బాలైన యింగ్లి షువారూ రాలేకపోయియుందురు. ఆర్యులు, అవార్యులూ అని, నార్టిక్ స్లావ్ బాతులనీ, తెల్లవారూ, నల్లవారనీ ఈ భేదాలన్నీ నియంతలు తమ సర్వాధికారాన్ని నిలబెట్టుకోవడం కోసం పన్నిన పన్నాగాలు. ప్రజలకు దేశం పుట్టిందంటే, మన నియంత్వతాలాగవు సుమా! నేనూ నియంతనే గనుక, పూర్వానుభవంతో చెప్పకున్నాను.

హిట్లర్ :—(తెల్లపోయి) నువ్వన్నది నిజమనిపిస్తోంది. (మొగమోటు పడుతూ) మరోలా గజుకోక పోతే, ఒక్క సం దేశమాముంది, తీర్పుకోనా?

హిర :—ఓ. తప్పుకుండా.

హిట్లర్ :—(పరిశీలించి చూస్తూ) ఆ కారుదేశం, ఆ దీర్ఘ రోమాలు! ఆ వాడి కోరలు, పురాణాల్లో వర్ణించిన వదేవీ నీలో కనుపించకే? నిన్ను రాక్షసుడంటా చెందుకు మరి?

హిర :—(అట్టహాసంతో) పుట్టుకలో ఎవ్వడూ దేవతా కాదు, రాక్షసుడూ కాదు. వాడు చేసే పనుల్ని బట్టి అతనికా దివిజత్వమో, రాక్షసత్వమో, అపాదిస్తాన్నాడు. వాకన్న దేవేంద్రు డేవిధంగా గొప్పవాడో చెప్పు? అయినా అతన్ని దేవతన్నాడు. ఎందుకంటే సాంఘిక వైతిక రాజకీయ కావసాలకి లోబడి కైవభక్తితో, ప్రజాప్రభుత్వ విధానంలో పరిపాలించాడు, నేనో? అందంలో, వైభవంలో, సామ్రాజ్య విస్తీర్ణంలో, పరాక్రమంలో, తపశ్శక్తిలో దేవేంద్రుడికి తీసిపోను గదా? అయితేనే? ప్రజలని దోచి, బాధించి, హత్యలు లేవంటా చేసి, నిరంకుశ ప్రభుత్వం వెలిగించాడు. ఈ రాక్షస కృత్యాన్ని బట్టే నన్ను రాక్షసుడన్నాడు.

హిట్లర్ :—చాలా సమంజసంగా చెప్పావు. అలాగైతే, ప్రజలు నన్ను రాక్షసుడంటారా?

హిర :—అ! నీ యవంతరం, కొన్ని కళాబ్రాలు గడిచాక చరిత్రకారులు నిన్ను గురించి వ్రాసేటప్పుడు నిన్ను రాక్షసుడు గానే వర్ణిస్తారు. ఆ చరిత్రే పాఠపద్యం, పదగా పురాణమవుతుంది. నువ్వు పురాణ పురుషుడవుతావు.

హిట్లర్ —(చిన్నబుచ్చుకుని) కలియుగంలో రాక్షసుణ్ణి నే నొక్కడినేనా?

హిర :—ఏమీ, అలా యెందుకనుకోవాలి? నీ క్రతువుల్లోనూ ఉన్నార కదూ? భారత దేశాన్ని ఎల్లకాలం దాస్యం లో ఉంచాలను కుంటున్న సామ్రాజ్య వాదులు, నీగ్రోని ఇప్పటికీ నీచంగా చూస్తూన్న వారూ!

హిట్లర్ :—(కన్నీరుతో) నియంతల బ్రతుకులు వృథా అన్న మాట. మేము తురగిస్తే, కన్నీరుకాక వాడొక్కడూ ఉండడన్న మాట!

హిర :—మనం సిగ్గు పడవలసిన దేమీ లేదు. విచారమూ అవసరం లేదు. ఒక్క నిరంకుశత్వం తప్పిస్తే, నియంతల్లో అన్నీ గొప్ప గుణాలే. వాళ్ల ప్రజలకి వాళ్లావులే, సేవకులే. దుర్యోధనుడు, అర్జునుడు, వారియన్ నీజర్, టెపోలియన్ మొదలైన వారు మహాంటి వారే. ఎంత ధికారం చెలాయించినా, ప్రజల ప్రేమను పొందుతూనే ఉన్నారు. నీ ప్రజలు విశ్వేంద్రగా ప్రేమిస్తూన్నారో, చూడు! దానికి కారణం నీ టెన్నర్లమేనా?

హిట్లర్ :—(దుఃఖంతో) నా ప్రజలు దేవతలు.

హిర :—నువ్వు తురగిస్తే, ప్రజలంతా విచారిస్తారు. నర సింహుడు నన్ను చీల్చి చంపినప్పుడు అంతా నా కోసం జాలిపడినవారే. పాపం, రాజరాజు దుర్యోధనుడికి తొలు భంగమయ్యాక యెవరి నుండే కరగ లేదు? నీజర్ వార్య ఎంత విప్లవం తెచ్చింది? ఆ చంపిన వారు పరమేశ్వరుడు నరసింహుడై నా, మానవుడు బ్రూటలై నా సరే, చంపిన వారి మీదే ప్రజల కాగ్రహం వస్తోంది. హతులైన నియంతలపై జాతీ ప్రేమింది. దానికి కారణం చూడలో ఉన్న గొప్పే.

హిట్లర్ :—నువ్వు ధైర్యం చెప్పడంవల్ల మనశ్శాంతి కలుగు తోంది. (విరువత్తుతో) ఇంకొక్క పెరి సంచేవా ముంది.

హిర :—దానికే, అదేం!

హిట్లర్ :—పై వారకేనా కన్నీరు వచ్చింది గాని, నిన్ను నరసింహుడు వధిస్తూన్నప్పుడు నీ కొడుకు ప్రహ్లాదుడు కన్నీరు కార్చ లేక? పై పెయ్య నీ చావుకి కారణ మయ్యాడు కదా? అయినా, నీ కరనిపైని అంత ప్రేమెందుకు?

హిర :—నా చావుకి నేనే కారణం. వాడు కాదు. వాడి ప్రజా సేవకి, దైవభక్తికి నేనడ్డు వచ్చాను. పరమేశ్వరుణ్ణి నేనే అని నమ్మ మన్నాను. అది తప్పు కాదా? వాడు

దైవ్యశాలి పర్యంకోసం త్యాగం చేసేవాడూ కనుకే, నన్ను ధిక్కరించాడు. పోనీ, చిన్నవాడు కదా అని తొలుకోక, పితృప్రేమ చంపుకోని, అతి హీనంగా తాగించాను. అయినప్పటికీ వాడు నా పైని తిరగ బడలేక! ప్రాణరక్షణకోసం నట్టి ప్రార్థన మాత్రం చేశాడు.

హిట్లర్ :—(పల్లుకొరుకుతూ) నీ కొడుకిని నా కప్పుగిం చంటి, ఆ భక్తి గీర వదిల్చేవాడిని, టాంకుల క్రింద మట్టించేసేవాణ్ణి. నీ టూ రాక్టులో పెట్టి అమెరికాకు ఎగర గొట్టేవాణ్ణి. విషవాయువు ప్రయోగించేవాణ్ణి. అప్పుడా ప్రార్థనా ఆనమ, నువ్వు బ్రతుకుదువు.

హిర :—చారపాటుపడుతున్నావు. వాడి అహింసాతత్వాన్ని నీ యంత్రాలు వాకేసం చేయలేవు. నాపైని వాడి కపరిమితమైన ప్రేమా, భక్తివి. వాడి ప్రార్థనవల్ల చావు వచ్చినది వాకు గాదు, వాలో ఉన్న రాక్షసత్వానికి. వాకున్న ప్రతిభ తీపించే ఉంది.

హిట్లర్ :—నీ బోధనకి చాలా కృతజ్ఞుణ్ణి. బ్రహ్మచారివడదం వల్ల నాకా పితృ హృదయం రారేదు.

హిర :—(హిట్లర్ ప్రక్కకివచ్చి) సోదరా! ఏమీ అనుకోవని అడుగుతున్నాను. నీకు ఈవా మీద ప్రేమ కదా?

హిట్లర్ :—ఈవాకి నా పైనున్న గాఢ ప్రేమయానీ, నా కామిపైసభిమానం. కామానికి, విషయలోలతకి, సంతాన చాంకికి, వాకు వ్యవధి లేదు. నా జన్మ హేతువదికాదు. దేశంకోసం పోరాడవలసిన దెంతో ఉంది. నా దేశం సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్య మనుభవిస్తూంటే, అప్పుడేవారో సరస సల్లాపాలు.

హిర :—భేడు! నీ బ్రహ్మచర్యం దేశంకోసం గనుక, అదర్శ మైంది.

హిట్లర్ :—నేను మరణించవలసి వస్తే, ఈవాని పెళ్లాడ తాను. ఎందుకంటే, అప్పుడు నా ఆమూల్యమైన కాలం వేరే వ్యర్థంకాదు. వివాహానంతరము ఈవా నాతో సహామనం చేస్తావంది.

హిర :—అదే, అదర్శ శ్రేణు, అదర్శ త్యాగం. ఈ శ్రేణు నీకున్న అప్రతిష్టని తుడిచి వేస్తుంది. నెపోలియన్ని ఇప్పుడన్నీ దేశాలవారూ అదర్శ పురుషుడని యెంతగా నుతిస్తున్నారో, నిన్ను అలాగే చేస్తారు. నీ జీవితం ధన్యమయింది.

హిట్ల :—(సంతోషంతో) నీయంతటివాడు నాకీ గౌరవ మివ్వడం, నిజంగా, అద్భుతం.

హిర :—నిన్ను కలుసు కోవడం నాకంతకన్నా అద్భుతం. నువ్వేలోకంలో ఉన్నా, అప్పుడప్పుడు కలుసుకుంటా నులే, ఇప్పటికే చాలా ప్రార్థిస్తున్నావు. నీకు కలగా

వచ్చి నిద్రలోంతా పాడు చేశాను. నెలవు. హెయిల్ హిట్లర్ ! (వెనక్కి వదలమంటాడు.)

హిట్ల :—(ఆశ్చర్యంతో) అయ్యో! నాకు తీరుబడి. ఇంకా ఉండు.

హిర :—(వెనక్కివదలమంటూ) ఇంకోసారి, ఇంకోసారి.

హిట్ల :—ఓం హిరణ్యకశిపాయనమః, ఓం హిరణ్యకశిపాయ నమః !

(వెనక్కి వెనక్కి నడిచి హిరణ్యకశిపుడు అంతర్గానమై పోతాడు. హిట్లర్ కళ్లు నలుముకుంటూ నిద్రలేస్తాడు. చిరునవ్వుతో తెలతెల్ల పోతాడు.)

అఖిల భారత మహిళా సభ

— గ్రామ సేవ —

అఖిల భారత మహిళ సభ టెంగాలువంటి వైను నీడిత దేశాలలో శిశు సహాయ విధులు, అనాధా శిశు శరణాల యాలు నెలకొల్పారు. ఆ పిల్లలందరికీ బేసిక్ విద్యావిధానము ప్రకారము చదువు నేర్పు బడుతున్నందుకు సంతోషము. ఈ విద్యను పొందిన బాలబాలికలు శరీరధార్మ్యము మనో వికా సములలిగి తాము నేర్పిన చదువు గుర్తించు దృవలను సూరింతలుగా తోటి గ్రామస్థులకు బోధించగలుగుతారని ఆశిస్తున్నాను. కన్యశాశ్వరక సంఘంకూడ ఏర్పడినది. ఆ నిధి వృద్ధకములు ఆశయాలు గాంధీజీ విశ్రులపరచాను. ఆయన చెప్పిన దానిని పట్టి గ్రామాలలోని స్త్రీలకు ఎంతో లాభము వుంటుంది. కాని తోటి సోదరీమణులు బుద్ధి వికాసమున నైతిక, ఆర్థిక పున్నతిని పెంపొందింప చేయటానికి యేర్పడిన నిధికి స్త్రీలే ధర్మకర్త్రీణులు (trustees) కావని స్థితిలో వుంటుము

చాల కోచనీయము. ధర్మకర్త్రీణులంటే నా వృద్ధకము ఆ నిధి నంతను తమ యిచ్చప్రకారము ఖర్చుపెట్టగల అధికారిణు లనే సంకుచిత అభిప్రాయము కాదు. అందుకు బదులు స్త్రీలు తమ యావచ్చక్తిని వ్రుపయోగించి గ్రామ సేవ చేసి భగవంతుని ఆదేశమును శరసాచహించి నిజమైన ధర్మకర్త్రీ ణులు కావాలని నా అభిప్రాయము. అ. భా. మ. సభవారు కన్యశాశ్వ పని తాము నిర్వహించగలమని ఒప్పుకున్నట్లుంటే గాంధీజీ తప్పుక అంగీకరించి వుండే వాడు. కాని సభ తన విధాయకమును గుర్తించి ప్రభాసేవ చేసి వారి హృదయాలు ఇంకా చూరగిన లేక పోయిందన్న మాట. ఇకపైన ఆ సభ తన దృష్టిని మరల్చుకుని వికాల ఆశయాలతో భారత స్త్రీల ప్రాతినిధ్యముతో భారత స్త్రీల కొరకు పాటుపడే సంస్థగా తయారు కావలెము ఉత్తమము.

—అమృతకౌర్

గ్రామీణ స్త్రీలు - గ్రామ సేవ

—రాజకుమారి అమృత కౌర్ గారి To Women అనే ఆంగ్ల గ్రంథము నకు తర్జుమా. పూర్వాధ్యాయములు ఆంధ్ర మహిళలో మార్చి సంచిక నుండి ప్రకటింపబడినవి. 'గ్రామ సేవ' అనే రెండవ అధ్యాయము యీ సంచికలో ఆరంభమవుతుంది. ఇందులో గ్రామీణ స్త్రీలు గ్రామోద్ధారణకు యే విధముగా తోడ్పడగలరనే విషయము చర్చింప బడినది—

ఇంతవరకు మన సమాజ సేవా సంఘాలు గ్రామాలలో కాలు పెట్టలేదు. కాని భారత దేశము గ్రామాలతో నిండి వుండటమువల్ల అవి పునరుజ్జీవింపబడి అన్ని విధముల సైతిక, సాంస్కృతిక, ఆర్థిక ఉన్నతిని కలిగి వుంటేనే తప్ప దేశాభ్యుదయము కానేరదు. అఖిల భారత మహిళాసభ శాఖలన్ని ఒక్కొక్కటి ఒక్కొక్క గ్రామానినైనా తన పరిశీలనలో జాగ్రత్తలో వుంచుకున్నట్లయితే నిజమయిన దేశోద్ధరణ చేసిన వాళ్లము కాగలమని చిరకాలముగ నా అభిప్రాయము. ఆ అభిప్రాయమునే మరొకసారి వ్యక్త పరుస్తున్నాను. మనలో చాల మంది పట్టణ వాసులు; గ్రామ సేవనానికి అలవాటు పడ లేదు. కాని గ్రామాలకు వెళ్ళివుంటేగాని ఆ గ్రామాలకు ఎంత మాత్రము సరిఅయిన సేవ చేయలేము. అఖిల భారత మహిళాసభ శాఖలు తమ జాగ్రత్త పరిశీలనలలో వున్న గ్రామాలకు తరుచు వెళ్ళిచూస్తుండటమువల్ల వేతనా లిచ్చి

సమాజ సేవా సంఘమువారు నియమించిన వద్ద తుల ప్రకారము గ్రామ సేవ చేయటానికి మనుష్యులను నియమించటమువల్ల యీ విషయములో ఎక్కువ పని చేయటానికి అవకాశములు వున్నవి. యువతీ యువకులు గ్రామోద్ధరణకు తమ యావచ్ఛక్తి వినియోగ పరచేట్లు తగిన ప్రోత్సాహము ఇవ్వాలి. ఇటువంటి పనులలో ప్రవేశించే స్త్రీలకు కొంతవరకు యిబ్బందులు, అపాయములు వుంటవని అందరు ఒప్పుకోవాలి. మనస్ఫూర్తిగ గ్రామీణులతో కలసి మెలసి వుంటూ గ్రామ సేవ చేయాలనే సంకల్పమేవుంటే భార్యా భర్త లిద్దరు యీ సేవా రంగములో ప్రవేశించటము అత్యంత శ్రేయస్కరము. అంతగా యే యిబ్బందులైనా వున్నప్పటికి యెదుర్కోవాలి. ప్రస్తుత కాలములో సాహసమే జయమనే సూక్తిని మించిన సత్యము మరొకటి లేదు. గ్రామాలు ఆకర్షణీయముగా వుండవన్న మాట ముమ్మూటికి నిజము. గ్రామస్థులు

రచన :

రాజకుమారి అమృతకౌర్

తర్జుమా :

శ్రీమతి అచ్యుతని గిరిజ

చారిత్ర్యము మాట అటుంచి చాల అజ్ఞానములో మునిగి వుంటారు. తత్ఫలితముగ యే విషయమును గురించి అయినా బాగోగులు విమర్శించి కనుక్కునే అభిలాష లేక, నామ మాత్ర జీవితాలను గడుపుతు వుంటారు. క్రొత్త నేలను వేసిన పంట మామూలు కన్న ఎంతో త్వరగా ఫలిస్తుందని లోకోక్తి. ఆ విధముగానే మనకు దీక్ష ఆసక్తి ఆత్మవిశ్వాసము వుండి తగినంత మంది పూనుకుంటే అనుకున్న దానికన్న త్వరలోనే గ్రామీణులకు విద్య నేర్ప గలుగుతాము గ్రామ పాఠశుద్ధాన్ని పెచ్చింప కలుగుతాము. తత్ఫలితముగ గ్రామాలు ఆరోగ్య విజ్ఞానాలలో తులతూగుతూ వుంటవి. కాని కార్యసాఫల్యము పొందటానికి సహసము, పరోపకారదీక్ష వుండి తీరాలి. ఎన్ని కష్టములు వున్నా లక్ష్యము పెట్టక కార్యరంగములో ప్రవేశించాలి. గ్రామములలోని స్త్రీలకు పిల్లలకు తమ ఆరోగ్యము కాపాడుకోవటము, యితరుల ఆరోగ్యము కాపాడటానికి సహాయపడటము, గ్రామ మంతటిని పరిశుద్ధముగా వుంచటము, విద్యా వివేకములు చక్కగా బోధించాలి. ఇన్నిటిని మించి వాళ్లకు పరస్పర సహకారములో యిమిడి వున్న మహత్తును శ్రేయస్సును విశదపరచాలి. ఊరంటే అందరిదన్నినీ, ఆరోగ్యరక్షణకు కందకాల మరుగుదొడ్లు ఏర్పరచాలను కుంటే అది గ్రామ మంతటి కోసమేననిన్నీ మరువక గ్రామస్థు లందరు సహకారము చేయాలి. పూరిలో వుండే మిట్ట పల్లాలను సరిచేసి చక్కని బాటలు వేయాలంటే నలుగురు ఏకీభవించి పని చేయాలి. ఒక బడిని నెలకొల్పారంటే పిల్లలందరు అక్కడ చదువు

కోవాలి. ఏ గృహ పరిశ్రమో పునరుద్ధరింపబడితే ఆ తయారయిన సరుకు గ్రామస్థులందరు పువయోగ పరుచుకోవాలి. తాము అందు కావలసిన గుడ్డలను ఆహారమును జాగ్రత్త పరుచుకుని మిగిలి వున్నవే బయటి పూళ్లకు పంపాలి. పంచాయతినీ తిరిగి ఆచరణలో పెట్టేట్లుగా వుంటే పురుషులతో పాటు స్త్రీలుకూడ తమ ఓటిచ్చి పంచాయతీ సభ్యులను ఎన్నుకోవటము చాల ఉత్తమము. గ్రామమంటే గ్రామస్థులు గర్వపడేట్లుగా వుండాలి. అప్పుడప్పుడు ఒక గ్రామానికి యింకొక గ్రామానికి పోటీలు చేయాలి. ఆ పోటీలో తమ గ్రామమే గెలిచి తీరాలనే పట్టుదలతో గ్రామస్థులు తమను తమ పరిసరాలను ఎంతో పరిశుభ్రముగ వుంచుతు యీ సేవలో నిమగ్నులైన యితర సమాజ సేవకులకు కూడ ఎంతో సహకారము చేస్తారు. పరస్పర సహకారము పర్వశ్రేయో మూలమనే పరమ ఆశయమును గుర్తించితే గ్రామస్థులు తమ తగాదా పరిష్కారముల కోసము వ్యర్థపు ఖర్చులు చేయక తమలో తామే పరిష్కరించు కుంటు స్వతంత్ర జీవనము చేయ గలుగుతారు. సహకారములో వున్న మహత్తును గుర్తించి గ్రామస్థులందరు నడచుకుంటే దేశములో వున్న అనైక్యత, విద్వేషాలు సమూలంగా శాశ్వతముగా నశించి పోగలవు కాబట్టి ఆ సహకార భావాన్ని పెంపొందింప చేయటము మన ముఖ్య కర్తవ్యం. గ్రామాధ్యక్షకు పూనుకున్న సేవకులు తమ యిండ్లను పరిసరాలను అతి శుభ్రముగా వుంచాలి. చేతితో విసిరిన గోధుమ పిండి, దంపుడు లియ్యము, తమ గ్రామములోనే పండిన

కాయలు కూరలు వండ్లు తింటు ఏదో వాక చేతి పని (యంత్ర సహాయము లేక, చేతులతో చేసే పని) చేస్తుంటుంది. ఈ విధముగ గ్రామ సేవకులు తాము చెప్పే ప్రతి అక్షరమును ఆ చరణలో పెట్టినట్లయితే కొంత కాలమునకైనా ప్రతి వారు పీరిని మార్గదర్శకులుగా పెట్టుకుని యంతను మించి తాము పాటిస్తారు. బస్టిలలో వున్న మంచి నీటి, ఆరోగ్య విషయక, విద్యా విషయక సమస్యలు, అప్పుకృత, బాల్యవివాహము మొదలైన సాంఘిక సమస్యలు అన్నీ గ్రామాలలోకూడ వున్నవి. ఇంకా కొన్ని ప్రదేశాలలో జాదము త్రాగుడు వంటి దురభ్యాసాలు కూడ వున్నవి. వీటినిన్నిటిని గురించి ఆలోచించి పరిష్కరించాలి. ప్రతి చోట గ్రామస్థులకు తీరిక సమయములలో చేయటానికి వీలైన ఆర్థికముగా లాభించే చేతి పనులను పునరుద్ధరించాలి. నూలు వడుకుట నేత ఎంతో పెంపొందిపలసిన చేతి పనులని యిదివరకే వ్యక్తమయింది. ఏదో ప్రాంతములలో యేదో చేతి పనులు ప్రసిద్ధి చెంది సులభముగ చేయటానికి వీలుపడుతుందో అని ఆయా ప్రాంతాలలో పునరుద్ధరించి ఆచరణలో పెట్టాలి. ఇంక పిల్లలకు చదువు నేర్పవలసిన అగత్యము వున్నది. వృత్తి విద్య యేదైనప్పటికీ అసలు బేసిక్ విద్యావిధానము ప్రచారములో వుండాలి. ఈ బేసిక్ విద్యావిధానమును గురించి ఆసక్తివుండి సేవచేయ తలుచుకున్న స్త్రీలు శ్రీమతి ఆశాదేవిని సంప్రదించి తగు సల

హాలు, ఆ విధానములో తర్ఫీదుకూడ పొందవచ్చును. విదార్థినులు తమకున్న తీరిక సమయములో ముఖ్యముగా శలవు రోజుల్లో తమకు సమీపములో వుండే గ్రామాలలో గ్రామ సేవ చేయవచ్చును. నేనింతకు ముందు భార్యా భర్త లిద్దరు కలిసి నిర్విఘ్నముగ గ్రామ సేవ చేయటానికి ఎక్కువ అవకాశములు వుంటవని అన్నాను. అంటే సోదరి సోదరు లిద్దరుకాని, ఇద్దరక్క చెల్లెండ్లుగాని, ఇద్దరు స్నేహితులుగాని సరిగా సేవ చేయలేరని నా భావము కాదు. ఏకాకిగా ఒక యువతి పొరుగు గ్రామానికి వెళ్లి అక్కడ వంటరిగా నివసిస్తు పని చేయటము చాల కష్టము కాబట్టి పై విధముగా అనవలసినదైంది. ఒంటరిగా యువతులు వుండటమువల్ల వారు యెదుర్కొన వలసిన యిబ్బందులు కష్టములకన్న తమకు సరిఅయిన బుద్ధి చురుకు వికాసముగల వారుతోడులేక పోవటమువల్ల వారిలో ఒక విధ మైన నిరుత్సాహము, మాంద్యము కలగటానికి యెక్కువ అవకాశము వున్నది. ఆదీ కాక గ్రామ సేవ అంటే అంత నులుపు కాదు. వంటరిగా యెవరూ సాధించ లేరు. తప్పక కొంత సహాయము అవసరము. కాని జీవితమే సాహస మయము. సాహసులే స్థిరమైన పేరు సంపాదించుకో గలుగుతారు. ఇంత విశాల మాతృ భూమి భవిష్యత్తును హస్త గతము చేసుకున్న వారి సాహసమును గురించి మనము శంకించక ఆశతో ఎదురుచూతాము.

రాజకీయములు

వివిధ దేశాలలో శ్రీ లండనియొక్క ప్రధాన సమస్యలు ఎలాగైతే పూర్తిగా పరిష్కరింపబడగలవో వెనుక చూసేము; కాని ఆ సమస్యలు ఒకదానితో ఒకటి తోక్యము లేనివి కాక, అన్నికూడా అంతర్ సంబంధాలు కలిగి ఉన్నాయని గుర్తించాలి. వానిలో అవి సంబంధాలు కలిగి ఉండడమే కాక, దేశంలోని ఇతర పరిస్థితులమీద, ముఖ్యంగా రాజకీయ, ఆర్థిక పరిస్థితులమీద ఆధారపడి ఉంటాయి. కనుక ఈ సమస్యల పరిష్కారానికి, రాజకీయ మార్పులకి కూడా సంబంధముంటుంది. ఈ సమస్యల పరిష్కారానికి నూచింపబడిన మార్గాలు ఒక దేశంలోని అప్పటి పరిస్థితులకు వెంటనే అనుగుణ్యంగా అగపడక పోవచ్చును. అందుకని తాత్కాలిక అభివృద్ధికి వేరు మార్గాలు అన్వేషింపబడినా, మొత్తంమీద, శ్రీల హక్కులను పూర్తిగా గుర్తించాలంటే శ్రీల ప్రధాన సమస్యలకు వెనుక చెప్పిన పరిష్కారములకు ఎప్పటికో ఒకప్పటికి సాధించదలసినదే. కానరిస్తే అందుకు తగిన రాజకీయ మార్పులతో సహా ప్రయత్నించాలి. ఇంక ఈ సమస్యల అంతర్ సంబంధాలేమిటో, పరిష్కారాని కనులైన రాజకీయ పరిస్థితులేమిటో చూద్దాము.

మహామృదీయ శ్రీకి విడాకుల హక్కు ఉంది. అయితే, ఏమి లాభం? మొగుడు తప్పినా, తిట్టినా, ఎటువంటి వాడైనా అలాడి దగ్గరే పడివుంటుంది. ఎందుచేత? తనను, తను పోషించుకో లేక పితృహితం బాగా ఉంటే, భరవా లేదు. లేకపోతే సాంఘిక పరిస్థితులవలన సంపాదించు కొనే కత్తికిలిగి ఉండక పోవడం మూలాన, ఆ భర్త దగ్గర లాభం కొనుక్తూ, గడుపుతుంటుంది. కనుక శ్రీకి వివాహ స్వాతంత్ర్యం, విడాకుల హక్కు ఇచ్చినంత మాత్రాన లాభంలేదు. ఆర్థిక స్వాతంత్ర్యమూ, ఆర్థిండుకొనే కత్తి

ఉంటేగాని, ఆమె తన వివాహ స్వాతంత్ర్యాన్ని విడాకుల హక్కును అత్యవసరమైనప్పుడైనా ఉపయోగించుకోలేదు.

ఇక శ్రీలకు ఆర్థిక స్వాతంత్ర్యముండాలి, శ్రీలంతా పురుషులవలెనే ఉద్యోగాలలో చేరే అవకాశాలు, పరిస్థితులు ఉండాలంటే, అది చెప్పినంత సులువుకాదు. ఆసలు యంత్రాచలన కేపిటలిష్టు దేశాలలో కొంత నిరుద్యోగం వస్తుంది. దానితోడు శ్రీలంతా కూడా ఉద్యోగాల కొసం బయలుదేరితే, నిరుద్యోగ సమస్య ఎక్కువవుతుంది. అందుచేత శ్రీలను కొంతవరకు నిరుత్సాహ పరచవలసిన అవసరం కలుగుతుంది. నాటి జర్మనీలో నిరుద్యోగ సమస్యను తీర్చడానికే శ్రీలకు వంటిళ్లు యాపెట్టేడు హిట్లరు. శ్రీల ఆశయం దేశానికి ఉపయోగించే నైపుణులను కనడం, వండి పెట్టడం అన్నాడు. ఇతర కేపిటలిష్టు దేశాలలోకూడ నిరుద్యోగ సమస్య తీవ్రమైనపుడు, శ్రీలు గృహములో నిర్వహించగలిగిన ఉత్తమ ఆశయాల గురించి ఉపన్యాసాలెక్కువ అవుతాయి. శ్రీకి పూర్తిగా ఆర్థిక స్వాతంత్ర్య మివ్వగలిగినది సామ్యవాద పద్ధతులపైన వడిచే రష్య ఒకటే. ఈ పద్ధతిలో నిరుద్యోగానికి తావులేదు. శ్రీ లెంత మంది ఉద్యోగాలకు బయలుదేరి వచ్చినా సరే, ప్రభుత్వము అందరికీ ఉద్యోగాల నిప్పించే బాధ్యత వీసికొంటుంది. ఏ వ్యక్తి అయినా సరే ఉద్యోగము కొరవపుడు అది ఒక హక్కు క్రింద పరిగణింపబడి యాయబడతుంది. కనుక శ్రీలకు ఆర్థిక స్వాతంత్ర్యము రావాలంటే, ప్రతి రాజకీయ వాతావరణంలోనూ అంత సులువుగా రాలేదు. అస్తి వివరాలలో కొన్ని మార్పులు రావచ్చును. ఉద్యోగాల విషయాలలో శ్రీలమీద ప్రభుత్వం నిషేధం తొలగించవచ్చును. అటువంటివి వెంటనే జరగవలసినవే కాని వాటివలన అస్తి పరులకు, ఎక్కువ విద్యావంతులకు కొద్ది మందికి మాత్రమే

* మొదటి ఎరిమిది వ్యాసములు (వివాహము, ఆర్థికసమస్య, తిడ్లు, వంట, అనారోగ్యము, విద్య, పదాపువృత్తి, మతము) క్రిందటి సవంబరునుండి వరుసగా ఆంధ్ర మహిళ సంచికలలో ప్రకటింపబడినవి.

లాభము కలుగుతుంది. మిగతా వాళ్లందరి కష్టాలు దీనివలన పోవు. శ్రీలంధరూ స్వయం సంపాదన చేసుకొనవలెననే ప్రబాధిప్రాయము, చేసి కొందుకు లేన పరిస్థితులు ఉంటే కాని, శ్రీకి పూర్తియైన ఆర్థిక స్వాతంత్ర్యము రాదు. అలాగే వచ్చేందుకు సామ్యవాద సంఘ మవసరము.

ఉద్యోగం చేసి కొందుకు సిద్ధాంత రీత్యా హక్కు ఉన్నంత మాత్రాన శ్రీ దానిని వినియోగించుకోలేక పోవచ్చును. విద్వలు, వంట సమస్యలు తీర్చుటకే పోతే, ఆలుమగలలో ఎవరో ఒకరు వీనిని చూడాలి కనుక శ్రీని ఇందుకు తోక్కిపెట్టడం జరుగుతుంది. కనుక వైవాహిక జీవితం కొనసాగిన శ్రీ ఉద్యోగం చేసుకోలేక పోతుంది. ఆసలు ప్రభుత్వాధి వివాహితులైన శ్రీలను చాల ఉద్యోగాలకు నిషేధించి, అవివాహితులనే నియోగించాలంటున్నాయి. అది చాలా అన్యాయం. పురుషుడు వైవాహిక జీవితాన్ని, ఆర్థిక స్వాతంత్ర్యాన్ని రెండింటిని ఒక్క మారుగా కలిగియున్నా, శ్రీ రెండింటినీ ఒక్కమారుగా కలిగి ఉండలేక పోతుంది. ఒక్కొక్కప్పుడు ప్రభుత్వమే ఆమెకు అలా కలిగి ఉండే హక్కు లేకుండా చేస్తూంది. శ్రీకి ఈ అన్యాయం పోవాలంటే, విద్వలు, వంట సమస్యలు పరిష్కారమవాలి. ప్రభుత్వము శ్రీలకు ఈ రెండు విషయాలలోను చాలా ఎక్కువగా సహాయం చేయాలి. శ్రీలకు ఈ సౌకర్యాలు చేయవలసిన అవసరం కేపిటలిష్టు ప్రభుత్వాల కకపడదు. అలా చేసినందుకల్ల కేపిటలిష్టులకు లాభాలేమీ రావు. ప్రజా సామ్యము యొక్క క్షేమానికి పాటుపడే ప్రభుత్వమైతేనే, అర్హులైన శ్రీల క్రేయము కొరకు, ఎంత వ్యయానికైనా ఓర్చి శ్రీలందరికీ ఇటువంటి ఏర్పాట్లు చేయగలరు. అటువంటి ప్రభుత్వము ఈ రెండు సమస్యలను పరిష్కరించినట్లైతే, శ్రీల ఆర్థిక స్వాతంత్ర్యానికి అర్థమంటుంది.

శ్రీలకు వచ్చే ప్రత్యేక అవకాశాన్ని ఎదుర్కొనాలంటే ప్రభుత్వపు వైద్య సహాయం ఉచితంగా, చాలా ఎక్కువగా ఉండాలి. అలా ఉండాలంటే, దేశంలోని వైద్యులకు అంతాకూడా ప్రభుత్వాధి కారంలో ఉండాలి. అలాగ ఉన్నప్పుడే వైద్య సహాయం ప్రజాసామ్యవాన్ని

చేరగలదు. అది సామ్యవాద ప్రభుత్వం క్రింద ముఖ్య సాధ్యము. రివ్యను వైద్యులకు ప్రజలకు చేస్తున్న సేవయానీ ఇతర దేశాలలోని వైద్యులకూడా కొందరు వైద్యులకు పూర్తిగా ప్రభుత్వాధికారంలోనికి తీసికొనడానికి అలవాడి చేస్తున్నారు.

శ్రీలందరికీ కూడా ఉద్యోగాలను చూపగల వైద్యం లేని ప్రభుత్వం శ్రీలందరూ విద్యావంతులవాలనికొంద పడదు. వాగరికతా నూచకంగా కొందరు విద్యావంతులైన శ్రీలుంటే చాలును. కాని సామ్యవాద ప్రభుత్వపాలనీ క్రింద లెన్ "ప్రతి ఇంటి పనిగలెనూడా రాజ్యాన్ని పరిపాలించగలిగి ఉండాలి" అన్నాడు. అవును, ఆమెకు పరిపాలనా మార్గాలు తెలిసినప్పుడే, తనకు వచ్చిన మార్గాలలో పరిపాలించే వానికే పోటు నిచ్చే విధముగా జ్ఞానం కలిగి ఉంటుంది. అలాగ ఏప్పుడైనా ప్రభుత్వమే ప్రబాధిప్రాయానికి సరియైన ప్రాతినిధ్యము వహిస్తుంది.

ఇలాగ ఈ సమస్యల అంతర్ సంబంధాలను పరిశీలిస్తే వీనిలో కొన్నిటిని మాత్రమే పరిష్కరించినందువలన అంతగా లాభంలేదనీ, అన్ని సమస్యలూ పైచెప్పిన మార్గాలలో పూర్తిగా పరిష్కరింపబడినట్లైతే, శ్రీలందరికీ విముక్తికలుగుతుందని తోస్తుంది. ఇవి అన్నీ పూర్తిగా పరిష్కరింపబడడానికి, సరియైన రాజకీయ వాతావరణం అవసరం. శ్రీలందరికీ రాజకీయాలలో ప్రాథమిక హక్కు అయిన పోటు అత్యవసరము, అది తప్పక ఉండాలి అన్న మాట అటుంది, అలాగ పోటీంగు హక్కు ఉన్నాకూడా ఈ పరిష్కారములు జరగడం కష్టం. శ్రీలందరికీ ఆర్థిక స్వాతంత్ర్యమును అందచేసి, అందుకు అవసరమైన సంస్థల వన్నీ స్థాపించగలిగినది సామ్యవాద ప్రభుత్వ మొక్కటే. వైద్యులకు పూర్తిగా ప్రభుత్వాల క్రిందమార్చి, శ్రీలందరికీ ఉచిత వైద్య సహాయము నివ్వగలిగినది సామ్యవాద సంఘమే. అలాగే విద్యలో పెద్ద విప్లవాన్ని తీసికొనవచ్చి, శ్రీలందరికీ విద్య నివ్వించగలిగినది, వారికి అందుకు అనువైన పరిస్థితులను ఏర్పరచగలిగినది సామ్యవాద ప్రభుత్వమే. ఇతర ప్రభుత్వాల క్రింద శ్రీ పురుషుల సమావేశము గుర్తించబడ్డా, ఆ దిక్కులో కొన్ని మార్పులు జరుగుతున్నా పూర్తి

సమావేశం ఆచరణలోకి రాలేదు. సామ్యవాదం క్రిందనే పురుషునితోపాటు స్త్రీకి ప్రతి విషయంలోనూ కూడా సమావేశము రాగలదు. కనుక స్త్రీల సంఘాలు తమ హక్కుల కోసం పోరాడేటప్పుడు, సామ్యవాద పద్ధతుల వైన నడిచే ప్రభుత్వం కోసంకూడా పోరాడాలి. అప్పటి పరిస్థితుల్లో వీలైన మార్పులు తెచ్చుకోడానికి ప్రయత్నించడంలో ఊయకోక, అదే సమయంలో తమకు పూర్ణ విముక్తి నీయగలిగిన పరిస్థితుల కొరకు, దాని కనువైన రాజకీయ

వాతావరణం కొరకు పోరాడుతూ ఉండాలి. అటువంటి పోరాటంలో పెద్ద, ఈ సమస్యలనన్నీ పరిష్కరించుకొనిన వాడే, స్త్రీలు పురుషులతోపాటు సర్వ విధాలా సమాన హక్కులు గలిగి, తమ ఆత్మ గౌరవాన్ని నిలబెట్టుకొనగలిగి, ధన్యులౌతారు. స్త్రీలంతా అలాగ పురుషులతో సమావేశము స్థాపించుకొనిన వాడు, మానవ చరిత్రలో నూతన శకం ఆరంభ మవుతుంది.

భార్యయన్న భరింపబడునది,
భర్తయన్న భరించువాడని—
పంతులెన్నడో నొడివెబడి, నిం
దెవరు భర్త, యెవరు భార్యో
ఎఱుకగలిగిన గఱువలుంటే
ఇంత చెప్పెదరా?

కుటీర పరిశ్రమలు — మహిళల బాధ్యత

* డాక్టర్ మిస్ డి. యన్. రాజలక్ష్మిగారి వ్యాసాన్ని అనుసరించి *

భారతదేశానికి నవయుగోదయ కాలమిది. మహాభయం కర సంగ్రామ సమాప్తితో—దేశ దేశాలలో మహోజ్వలంగా జాతీయ చైతన్యం రేకెత్తవది. అనేక రాజ్యాల ప్రజలు తమ్ము శత్రుద్రాను కృతంగా బంధిస్తు వచ్చిన దాస్య శృంఖలాలను భగ్నమొక్క, స్వాతంత్ర్య సమరాలను సాగిస్తున్నారు. రాజకీయాధికార పాలననుండి విముక్తులై ప్రజలు స్వతంత్ర స్వపరిపాలన ప్రభుత్వాలను స్థాపించుకొంటున్నారు. ఏ మూత్రాలు ఏ స్వాతంత్ర్యాల పరిశీలనకై మిత్ర రాజ్యాలు యుద్ధం చేస్తున్నామని ప్రకటించిపో, ఆ మూత్రాలను ఆవరణలో పెట్టడానికి తమకు తామే రూసుకొంటున్నారు. తమ స్వాతంత్ర్యానికి, తమ దేశోన్నత్యం హెచ్చడానికి, తమకు కడుపుండి తిండి—పంటినిండా బట్ట లభించడానికి అనేక విధాల కృషి చేస్తున్నారు. పరిశ్రమలను స్థాపించుకొంటున్నారు. ఉత్పత్తులను అధికం చెయ్యడానికి యత్నిస్తున్నారు.

యుద్ధం కారణంగా మనకు అనేక సమస్యలు ఏర్పడినవి. యుద్ధానంతర పునర్నిర్మాణంలో స్త్రీలు నిర్వహించవలసిన బాధ్యతలు అవంతంగా వున్నవని స్పష్టమడింది. యంత్రాల ఉపయోగం కేటవడింది గాని ఆ యంత్రాల ఉత్పత్తికి మన దేశంలో అవకాశం లేదు.

యుద్ధకాల పరిశ్రమలు—ప్రయత్నాలు శాంతి కాలానికి అనుగుణంగా మార్చవలసి వచ్చిన పరిస్థితిలో ప్రతి దేశానికి కొంత ఇరకాటం ఇబ్బంది తప్పవు. అట్లాగే మన దేశంలో కూడా గుర్తించింది. సరఫరాలో—ఉత్పత్తులలో—రవాణాలోని అనివార్య ప్రతి బంధకాలు—సమ్యెలు—రాజకీయ రంగంలో సూతన సమాలోచనలు—వీటి మధ్య ప్రజలకు తాత్కాలికమైన ఇరకాటం సంప్రాప్తించింది.

లేకపైర్ గుడ్డలు కరువై వాయి. గ్లాస్ గగనమనుకుంటుంది. మిల్లు చీరలు మాయమై చేనేత చీరలకు ఎక్కువ ధరపెట్టి మరీ ఎగబడవలసి వచ్చింది. విద్యుత్ తమ సున్ని

తాన్ని కోల్పోయినవి. ముడివిద్యుత్—బాగుచెయ్యనిది—రికరకాలలో—రంగునంగులలో ప్రత్యక్షమైనవి.

విద్యుత్తునికే ప్రత్యక్షమయంగా గోధుమలు, జొన్నలు, రాగులు, పోర్లు మార్కెట్లో సాక్షాత్కరించినవి.

దైనందివావసరములైన పాలు, కిరొసెన్ మొదలైన వాటికోసం తాపత్రయం చెందింది.

ఈ ఇబ్బది ముబ్బడి పరిస్థితికి అంతకూ కారణం మనం కుటీర పరిశ్రమలను అలక్ష్యం చెయ్యడమేనని చెప్పవచ్చు. తాత్కాలికమైన ఈ చిక్కు పరిస్థితి చెయ్యకూడదానికి మనం సంసిద్ధులం కాక పోవడానికి కూడా ఇదే కారణం.

కుటీర పరిశ్రమలను మనం ప్రోత్సహిస్తున్నే వున్నప్పటికీ మన దేశ ప్రజలు లక్షలాదిగా మాటికి గుడ్డకు మొగము వాది, తుధాత్తితో నకిలీపోవలసిన పరిస్థితి ఏర్పడకుండా వుండేదని నా విశ్వాసం.

కుటీర పరిశ్రమలలో స్త్రీలకు కూడా అవల్పమైన బాధ్యత వున్నది. యుద్ధం రాగానే పురుషులు అనేక మందికి ఉపాధిలభించింది. ఉద్యోగాలు దొరికినవి. మంచి జీతం సంపాదించగలిగాయ. కాని స్త్రీల మాట? భర్తలు విదేశాలనుంచి, యుద్ధరంగాన్నుంచి పంపిస్తున్న డబ్బు ఖర్చు పెట్టుకొనడానికైతే సులువుగావుంది కాని చేతనిండా పని మాత్రం లేదు. కుటీర పరిశ్రమల పట్ల అదేమో అక్రద్ధ. అలక్ష్యం, అసహ్యం, విరుత్సాహం కలిగినవి. వీటి మూలం గానే ఒక మహిళాత్మక సందేశంగల ఆ పరిశ్రమలు—వీడిత ప్రజాకోటికి ముక్తి కలిగించగల ఆ పరిశ్రమలు వీడించి పోయినవి. మన దేశంలోను కుటీర పరిశ్రమల పట్ల ప్రజలు అలక్ష్యం చూపలేదు. భారత దేశంలో వాటికి రాజకీయం గానే ప్రాధాన్యం ఏర్పడింది.

కేవలం ఇంటిపని—వంటతప్ప మరేయవత్తులేని స్త్రీల విషయం తీసుకోండి. వీరికి కావలసినంత దీరిక, వీరు వృత్తిగా—కేవలపాధిగా గాక పోయినా, కులాసా కోసం,

కాలక్షేపం కొనసాగించునా కుటీర పరిశ్రమలకు సాగించ వచ్చు.

యంత్రాలు రాగానే పనిలో ముగుపు వస్తుడైన మాట బాధపడమీగాని అనేకుల మాట్లాడుముఖాదా పడింది. నాయకులు కుటీర పరిశ్రమల ఆవశ్యకతను, ప్రాధాన్యాన్ని గురించి ఎంత ధోషించినా ప్రజల దీతుల నది తొరనే లేదు.

పారిశ్రామికంగా భారత దేశం లోల ఎత్తుకోవలసినదే కుటీర పరిశ్రమలను ప్రోత్సహించక తప్పదు. నూలు నడకడం, గుడ్డలు నెయ్యడం మొదలైనవి ఒక నిర్ణీత కార్యక్రమం ద్వారా పునరుద్ధరింప చేయడం అవసరం.

దీనిని పాతకాలంలోకూడా నేర్పించడానికి కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వాలు పూనుకొన్నాయి.

యంత్ర యుగానికి పూర్వం కుటీర పరిశ్రమల మూలంగా జీవనోపాధిని సంపాదించు కొంటున్న స్త్రీల సంఖ్య ఫ్యాక్టరీలలో పని చేస్తున్న పురుషుల సంఖ్యకంటే ఎక్కువగా వుండేదట.

వైచాలి కుటీర పరిశ్రమలు చెడురుగా వుండటం

వల్లనే అపాను వైవాలు, విమానాలు ఒక వంక విపరీత మైన విధ్వంసన సాగించినప్పటికీ ప్రజలు చాల మట్టుకు తట్టుకోగలిగారు.

భారత దేశంకూడా ఇటు వికలమైనది కావడంవల్ల కుటీర పరిశ్రమల విస్తృతవ్యాప్తికి అపారమైన అవకాశాలు వున్నవి.

ఇవి దేశంలోని ప్రతి నగరంలోను, పట్టణంలోను, పల్లె లోను ఏర్పాటు చెయ్యడం అవసరం. తాత్కాలికావసరాలు తీరడానికే గాక ఇవి శాశ్వతంగా కొనసాగడం ముఖ్యం. ప్రభుత్వ పోషణ—అదరగ దీటికి విధివిహితంగా వుండాలి. అప్పుడే ప్రజలకు కరవు బాధ వుండదు. ప్రకారం, సంశ్లేషి కర జీవనానికి అవకాశం వుంటుంది.

భారత దేశపు భవిష్య పరిశ్రమాభ్యున్నతికై మహిళలు అత్యంతమైన బాధ్యతను నిర్వహించవలసి వున్నాయి. దేశాభ్యుదయ కాంక్షలైన స్త్రీలు పురుషులు కూడా ఇక నైనా తమ అలసత్వంలోని ప్రమాదాన్ని గుర్తించి తమ కార్యాచరణను పూనుకోవడం అవసరం. అలా చేసిన వాడే భారత ప్రజలకు కాంతి, భారత దేశానికి ముక్తి.

రాణీ రాజ్యలక్ష్మి పారిశ్రామిక విద్యాలయం

— ఆంధ్ర మహిళాసభ —

ప్రత్తి యేకుట, ఏకులు చేయుట, నూలు తీయుట, బట్టలు నేయుట,

లేను, ఎంబ్రాయిడరీ, కుట్టుపనులు స్త్రీలకు ప్రచితముగా నేర్పబడును.

వివరములకై విద్యాలయ కారెస్పాండెంటుకు వ్రాయవలెను.

ఆంధ్ర మహిళా భవనాలు, }
మైలాపూరు, మద్రాసు. }

మినెన్. ఎ. సి. కృష్ణరావు, యం. ఎ., యల్. టి.
కారెస్పాండెంటు

అతి అవసరమైన బెంగాల్‌లో నేడదీర్చు పాపీయముగా 'నేపిటి'నే
కావాలంటారు—నేపిటిరోను, చరికాలంతోనూగూడా.

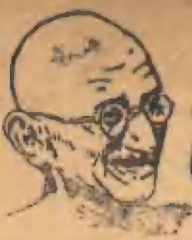
ఎల్లప్పుడూ తాజాగా వుంటుంది కాబట్టి శ్రీ పురుషులు బ్రాక్ బాండ్
తీనే తరతరేళమంతలా వుపయోగిస్తారు.

బ్రాక్ బాండ్

రెండవలు ఒక మొగ్గ

గౌరభజ విమలతూర్పు

అనువాదం : శ్రీమతి పి. నరస్వతిగారు

వతిదర్ ఆశ్రమంలో ఒకరు శ్రీ నరహరి ప్రకాశ్ గారికి యీ విధంగా రాశారు.

“మహాత్మాజీ భారతదేశ రాజకీయాలలో ప్రవేశించినప్పటినుండి, అస్పృశ్యతా నివారణకు కావలసినంత చేయూత లభించింది. ప్రస్తుతం విద్యావంతులలో ఆభేదమే నిర్మూలం అయింది. కాని పరిపూర్ణత పొందలేదు. హరిజన యువకులు సవర్ణ హిందూ యువకులను వివాహం చేసుకుంటే, హరిజనోద్ధరణకు పూర్తి అవకాశాలు వుంటాయి.

“ఈ సలహా యివ్వటం గులభమేకాని, శ్రీమూరూపం చాలాల్పంలే, కొంచెం ఆలోచనీయాంశమే. సాధారణంగా సంఘంయొక్కగాని, దేశంయొక్కగాని అభ్యున్నతి, విద్యావతులైన స్త్రీల మీద ఆధారపడివుంటుంది. హిందూదేశంలో స్త్రీ విద్య యింకా మొగ్గ తొడగటంలోనేవుంది. అందులో హరిజనులలో విద్యావతులైన స్త్రీలను ప్రేక్షామీద లెక్క పెట్టవచ్చును. ఒకరిద్దరు విద్యావతులు వెళ్లి, సవర్ణ హిందువులను వివాహం చేసుకుంటే, పర్యవసానం, వారి సంఘానికి మూరం అయిపోటం, భర్తకుచెందిన వాతావరణంలోనే ఐక్యం అయి, తమవారికి నిరుపయోగం

అయిపోవటం. ఈ విధంగా జరిగిన ఒకరిద్దరి వివాహాలను గుఱించి నాకు తెలుసు. విద్యావతులైన స్త్రీలు అల్లాంటి పరిస్థితులలో చిక్కుకోటం, చెప్పకో తగ్గదికాదు. ఈ పద్ధతి వివాహాలను ప్రోత్సహించటంవల్ల బాపూజీ హరిజనులకు అజ్ఞానాంధకారంనుంచి బైటకు రానియ్యకండా బంధించినవారవుతారు. ఒకవేళ చేసుకుంటే, దంపతులిద్దరు హరిజనోద్ధరణకు బద్ధ కంకణులై, అదే ఆశయంతో చేసుకోవాలి, లేదా హరిజన యువకులు, తమ బాతివారినే చేసుకుని చేతనయినంత స్పృహసేవ చెయ్యాలి.

“మా ఆశ్రమంలో హరిజనులు, సవర్ణ హిందువులుకూడా వున్నారు. హరిజనులలో ఒక యువకుడు వన్నీలా ప్రశ్నించాడు.

—“విద్యావతులైన సవర్ణ హిందూ యువకులు, హరిజన యువకులను వివాహం చేసుకోమని బాపూజీ యెందుకు ప్రోత్సహించరు? నిజంగా బాపూజీ యివ్వవలసిన సలహాయీదేను. సవర్ణ హిందూ యువకులు మాలో తిరుగుకూవుంటే, మా యువకులుకూడా చాలా విషయాలు వారి దగ్గరనుంచి నేర్చుకుని వృద్ధిలోకి రావటానికి యెక్కువ అవకాశాలు వుంటాయి.”

హరిజన యువకులతో సవర్ణ యువకుల వివాహాలు

“దీనికి నేనే జవాబు చెప్పివుండునుగాని, బాగా నిదానంగా ఆలోచించవలసిన విషయం గనక, అందుకు సమర్థులు బాపూజీ కదా, వారే విధంగా జవాబు యిస్తారోనని వ్రాస్తున్నాను.”

గాంధీజీ జవాబు

విద్యావతి అయిన హరిజన యువతి సవర్ణ హిందూని వివాహం చేసుకుంది అంటే, దంపతు లిద్దరు వారి జీవితాలు హరిజనోద్ధరణకొరకు పాటుపడటమే వారి ఆశయంగా యెంచి చేసు కోవాలని నా ఉద్దేశ్యంకాని, వారి స్వసౌఖ్యం కోసంకాదు. అదెప్పుటికీకూడా సరయిన పద్ధతి కాదు. నేను అల్లాంటి వివాహాలు యెప్పుడూ ప్రోత్సహించలేను. చాలా ఉన్నతమైన ఆశయా లతో చేసుకున్న వివాహాలు కొన్ని విఫలం అవవచ్చు. దాన్ని యేవిధంగాను మనం ఆప లేము. ఉన్నత భావాలు, ఆశయాలు కలిగిన సమర్థుడైన సవర్ణ హిందూ యువకుని, విద్యావతి యైన హరిజన బాలిక వివాహం చేసుకుంటే తప్పకుండా రెండుపక్షాలవారికి యీ దంపతుల వల్ల నిజమైన సేవ లభిస్తుంది. ఆ హరిజన బాలి కకే ఆశక్తి, సేవా తత్పరతవుంటే, హరిజన యువతులందరికీకూడా ఆదర్శయువతి అవుతుంది. ఈ ఆదర్శ దంపతులకు కలిగిన సంతానంకూడా వారికి తగినవారవుతే హరిజనోద్ధరణ యింకా కొంచెం ముందుకు సాగుతుంది. అప్పుడు సంఘం యీ వివాహాలుచూసి అలజడి పొందటంకూడా తగ్గుతుంది. ఇనన్ని నెమ్మదిగా జరగాలి, కొంత కాలం పడుతుంది. సంఘాచారాలలోగాని దేశం లోగాని కొత్తమాద్య తీసుకురావాలంటే అల

జడి తప్పదు, ఆలస్యం అంతకన్నా తప్పదు. కనక తొందరపడి లాభంలేదు.

సవర్ణ హిందూ యువతులు హరిజన యువ కులను వివాహం చేసుకోటం అనేది ఆశించ వలసిన విషయమే. అయితే రెంకింటిలో యిదే మంచిదనిమాత్రం నేను చెప్పలేను. యువతి తన కంటే తక్కువజాతివానిని భర్తగా యెన్నుకోవా లన్నదానిలో స్త్రీలు సహజంగా పురుషులతో సమాన ఫాయిలోనివారు కాదన్న గోకోక్షికి చోటిచ్చినట్టవుతుంది. ఈ చిన్నతనంగా పూహించుకోడం (inferiority complex) ప్రస్తుతం చాలావుందని నాకు తెలుసు. ప్రస్తుత పరిస్థితు లనుబట్టి సవర్ణ హిందూ బాలికలు హరిజన యువకులను వివాహం చేసుకోటమే మంచి దంటాను. అది నా చేతిలోవున్న పని అయితే, నాకు పలుకుబడివున్నంతవరకు ప్రతి సవర్ణ హిందూ బాలికనూ హరిజనుని వివాహం చేసు కోమని ప్రోత్సహించేవాడిని. అయితే యిది చాలా కష్టమైనపని. తరతరాలనుంచి ఒకళ్ల యందు ఒకళ్లకున్న అయిష్టత యిప్పుడు ఒక్క మాట పోవాలంటే సాధ్యంకాదు. నెమ్మదిమీద ఓర్పుతో పోగొట్టుకోవాలి. ముఖ్యంగా యీ విధమైన వివాహాలవల్ల, దంపతులిద్దరిలో సేవా సక్తి యెంతవరకు వృద్ధిపొందింది, యెంతవరకు వారిద్దరివల్ల సంఘం లాభం పొందుతుంది అన్న విషయాలు చూడవలసినవి.

క్రమేపీ యీ వివాహాలు సంఘంలో పాతుకు పోయిన దురాచారాలను, నీచదృష్టిని నిర్మూ

లించేందుకు సహాయపడతాయి. తుదకు సంఘాని కంతా ఒక కులము యేర్పడుతుంది. ఆ కులము పేరే 'భంగీ'. ఆ పేరులో యెంత సాందర్యం యిమిడిస్తుంది! మాలిన్యాన్ని నిర్మూలించి సంస్కరణకు తావిచ్చేదే 'భంగీ' వృత్తి. ఈ పరిణామంకోసం మనం భగవత్సహాయాన్ని ఆర్థించాలి. నా కోరిక యేదిగాని వెల్లడించినంతమాత్రాన క్రియారూపం దాల్చలేదు. ఇంతవరకు, నేను

ఒక్క హరిజన బాలిక నైనా సవర్ణ హిందూకిచ్చి వివాహం చెయ్యలేకపోయాను. ఒక సవర్ణ హిందూ బాలికమాత్రం తన తండ్రికోరిక, యెన్నికప్రకారం హరిజన యువకుని చేసుకు నేందుకు యిష్టపడింది. ప్రస్తుతం ఆ యువకుడు సేవాగ్రాంలో శిక్షణను పొందుతున్నాడు. కొద్ది రోజులలో యీ వివాహం భగవానుని దయ వల్ల జరుగుతుంది.

ఈ మధ్య ప్రాస్తులోని లమన్సు నగరంలో ఒక వింత కొరత సంభవించిదట. డాక్టర్ల కొరత. ఇది నిజమైనకొరత కాకపోయిన, తమకు పెట్రోలు, మోటారు టైర్లు రేషన్లు హెచ్చుచేయ లేదన్నకారణాని, నగరంలోని వైద్యులంతా సమ్మె చేశారట. ఇందువల్ల రోగుల చికిత్సతో బాటు వివాహాలన్నీ కూడా నిలిచిపోయాయి. ఆ ప్రాంతాలలో వివాహానికి ముందు దంపతులిద్దరూ ఆరోగ్యవంతులని డాక్టర్లు సర్టిఫికేటులేనిదే వివాహం జరగదు.

* * * *

అమెరికావారు ఒక కొత్తరకపు రేడియో కనిపెట్టారట. ఈ రేడియో మామూలు వాటిలాగ కార్యక్రమాలు వినిపించటమే కాకుండా, వాటిలో మనకి కావలసినవాటిని అవి జరుగుతుండగానే రికార్డు చేసుకోవచ్చును. ఆ రికార్డును మన ఇష్టం వచ్చినప్పుడు తిరిగి వినవచ్చును ఎన్నిసార్లేనా. దీనితోడు ఆ యంత్రానికే ఒక మాట్లాడే మైక్రోఫోను కూడా అమర్చి, మన మాటలను పాటలను మనమే రేడియోద్వారా వినవచ్చునట.

* * * *

ఖటావ్

వాయ్స్

శంకర వేదన, అర్జున వేదన, పెద్దలైత వేదన

‘ది ఖటావ్’ మేకప్ స్పెషింగ్ & వేవింగ్ కంపెనీ లిమిటెడ్, బైకుల్లా, నోండాలు.

7 గురు పిల్లలతో స్థాపించిన సంఘం నెలేనా పూర్తి కారేడు గాని 25 మంది అయ్యేము. ఒక ఇంట్లో ఇద్దరుగాని ముగ్గురుగాని తీసిక సభ్యులుగా చేరినచో ఒకరు అర్థ రూపాయ, మిగిలినవారు పావలా చందా ఇవ్వాలని నియమించుకున్నాం. ఎందు కంటే అందరం ఆ తల్లి దండ్రుల దగ్గరనుంచే లేవాలిగా మరి; ఇంతే గాక కొంతమంది చుమ్ములను ప్రోత్సహించుచు మాకు కొన్ని విరాళాలిచ్చేరు. మొత్తం రూ. 15/- వసూలైంది.

మా సంఘానికి ఈ నెలకు భారతి, ఆంధ్రమహిళ, బాల, మత్యప్రభ, ధంకా మాస పత్రికలు 'Orient', 'Bombay Chronicle', ఇంగ్లీషు వార పత్రికలు 'ఆంధ్ర పత్రిక' దిన పత్రిక కొన్నాము.

మా పూర్ణో పెద్దలు సహకారం యిచ్చి వారి కర్తవ్యం నెరవేరుస్తే, యీ చిన్న సంఘమే ఒక సంవత్సరంలో కాఖోపకాఖలుగా కృత్తి పొంది మహిళాభ్యుదయానికి తోడ్పడుతుంది. —యస్. కామేశ్వరి.

చిత్తశుశ్రుషు నేలు ఆంధ్ర నారికి సన్మానము

30-6-46 లేడీస్ బ్రహ్మచర ఆంధ్ర మహిళా సమాజము వారు శ్రీమతి అమర్త్య లక్ష్మీబాయి ఎం. ఎల్. ఏ. (చిత్తూరు జిల్లా, ఒరిస్సా లెజిస్లేటివ్ ఎసెంబ్లీ) గారిని సన్మానించుటకుగాను సభను జరిపిరి.

ప్రార్థన గీతములతో సభ ప్రారంభింపబడెను. పిదప, కార్యదర్శిని శ్రీమతి బోడపాటి అలిమేలమ్మగారు శ్రీమతి లక్ష్మీబాయిగారిని సభ్యులకు పరిచయము చేసి ఆమె కాంగ్రెస్ ద్వారా చేసిన సంఘ సేవను మిక్కిలి కొని యాడుచు వివరి పుత్రమును సమర్పించిరి.

శ్రీమతి లక్ష్మీబాయిగారు కృతజ్ఞతను తెలుపుచూ, శ్రీ అభ్యుదయముకొరకు, తమ కాయశక్తుల పాలుపడెదమనిన్ని సంఘ సభ్యులు ఇతోధికముగా కృషిచేసి నిర్మాణ కార్యక్రమమును అమలులో పెట్టువలసి యున్నదనిన్ని ఉపన్యసించుచు సమాజమునకు 10 రూపాయలు దయతో సొసంగిరి.

పిదప సమాజ బాలికలు “స్వయంవరము” అను నాటికను, మంచి హాస్యరసముగ ప్రదర్శించిరి. సమాజములోనే

అభ్యసించిన బాలికలు చక్కని భరతనాట్యమును చేసి, సభికుల నానందపరచిరి.

జంత్రి వాద్య గానములతోడను, జాతీయ మంగళ గానములతోడను సభ ముగింపబడెను.

సంఘ సంస్కరణ—ప్రభుత్వ వాద్యర

విశాఖపట్టణము జిల్లా కళావంతుల (అదివిలిక) సంఘ సంస్కరణ మహాసభవారు ఈ మధ్య ఆరోగ్యకాళ మంత్రి శ్రీమతి ఆచంట రుక్మిణమ్మగారిని సందర్శించి రాష్ట్రములో పనుపు వృత్తిని నిర్మూలించుట కొక చట్టమును చేయించవలయునని విన్నవించిరి. సంఘ కార్యదర్శిని శ్రీమతి మద్దుల రాజ్కీర్తిమ్మగారు కళావంతుల సంఘ సంస్కరణమునకు తోడ్పడవలయునని ఒక వివరిపుత్రమును సమర్పించిరి.

జిల్లా మహాసభలో ఈ క్రింది తీర్మానములు ఏకగ్రీవముగ ఆంగీకరింపబడినవి.

౧. మన రాజధాని మంత్రివర్గమునందు డా. ఆచంట రుక్మిణిలక్ష్మీపతిగారిని ఒక మంత్రిగా ఏర్పరచినందుకు ప్రధాన మంత్రిగారిని సభవారితోనందించుచున్నారు.

౨. ఈ రాజధానిలోని ప్రతి పట్టణమునందును వ్యభిచార వృత్తిచే నిలసించే వారి పిల్లల నిమిత్త మొక కళాశాలయమును ఏర్పరి జాత్యాభివృద్ధికి తోడ్పడవలయుననియు, ఈ జాతీని అన్ని విధముల ఆదరినికి పాల్పడ చేసిన వ్యభిచార వృత్తిని నిర్మూలించుటకై వెంటనే ఒక లిల్లును ప్యాను చేసి ఈ సంఘోద్ధరణకు తోడ్పడగలందులకు మద్రాసు మంత్రి వర్గము నీ సభవారు కోరుచున్నారు.

౩. ఈ సంఘమునందలి బాలికలకు విధిగా వివాహములను చేయుటకును, మేళములను మాన్పించుటకును కాననముల నేర్పాటు చేయించవలయునని ప్రభుత్వము వారిని సభవారు కోరుచున్నారు.

సమాజ సేవకు తోడ్పడిన కళాకౌళల్యము

బాపట్లలో స్థాపించబడిన సరస్వతీ మెహెరియర్ గరల్లు మైక్కులు సహాయార్థము ఆ మూర్తులు ప్రాత విద్యార్థినులు, స్కూలులో పని చేయు శ్రీ అధ్యాపకులు, ప్రస్తుత విద్యార్థినులు కొందరు కలసి జూన్ 29 లేడీ సాయంతాలము రాధాకృష్ణ నాటకమును ప్రదర్శించిరి. నాటకము స్కూలు

ఆచరణములోని క్వాచాంగిలులో చక్కగ అలంకరింపబడిన అధునిక ఆచరణ మధ్య అడ బడినది. ఆచరణలు ధార వస్త్రములు వాటి మధ్య క్రోటమ్మ నొట్లు. ఈ క్రొత్త రకపు యేర్పాటు సూత్ని శోభాయంతముగ నుండుటే గాక అధునిక నాటకరంగమును ఎంత ములువుగ యేర్పాటు చేయ వచ్చునో కూడ తేట తెల్లమైనది.

శ్రీ కృష్ణ పాత్రను కుమారివై దేవి (అంధ్రా యూని వర్సిటీలో ఎకనమిక్సు సెకండు ఆవర్స చదువు విద్యార్థిని) వటించిరి. నిత్య జీవితములో యేలాటి హోదాలో విద్యా వతులు వ్యవహరింతురో ఆలాగే స్త్రీజీవిత కూడ పాత్ర పోషణ చేసిరి.

పర్యభావ పాత్రను కుమారి సీతాలక్ష్మి వటించిరి. ఈమె ఆగ్రికల్చరు కాలేజీలో 2-వ సంవత్సరమునందు చదువుచున్నది. పర్యభావ పాత్ర పోషణలో యీమె సహజ గర్వము, ఈర్ష్య, ప్యాభిమానములను చక్కగా ప్రతి బింబించు లాగున వటువా చాతుర్యమును ప్రదర్శించిరి. సహజ ముగ యీమె సిగ్గు, మిత భాషిణి. కాని స్త్రీజీవిత చాల చురుకుగాను, ములువుగాను, ఉత్తేజకరముగను వటించి ప్రేక్షకులను నలబడయ గలిగెను.

రాధ పాత్రను శ్రీమతి వరలక్ష్మమ్మగారు పై స్కూలులో సంగీతము నేర్చు ఉపాధ్యాయని చాల నేర్పుతో పాత్రను పోషించి సర్వతోముఖ అభినందనముల బడయగలిగిరి.

వసంతకుని పాత్రను శ్రీమతి శివరాజు తిలకమ్మగారు— స్కూలులో టీచరు, చాల నిపుణతతోను, రసీకతతో నిర్వహించి ప్రేక్షకుల నానందింప చేసిరి.

తక్కిన పాత్రల నన్నిటిని స్కూలులో చదువు విద్యార్థినులు కుమారి యస్. రుక్మిణి, రాధ, అ. ముప్పయ్య. కె. లక్ష్మిదేవి తగులిని వటించి మొత్తము విదాన మంది 'టీము స్పిరిటును' చూపగలిగిరి. ఈ సందర్భములో స్కూలు మానేజరు శ్రీమతి భీమరాజు వరలక్ష్మమ్మగారు యీ నాటక మును దైర్ఘ్య చేయుటలో గల తక్కియే నాటకము యొక్క బయ్యప్రద ప్రదర్శనమునకు కారణమని చెప్పవచ్చును. బయటి

వారి సహాయము లేకయే నాటకమును తీతులో శాము శిక్షణ తేనుకొని చూమూలు స్త్రీజీవిత ప్రదర్శించుటకు నాటక మునకు సరితూగునటుల ప్రదర్శించిరిని చెప్పిన ఆతిథియోక్తి కావేరదు.

ఈ సందర్భములో యీ స్కూలు విషయం చెందు ముక్కలు వ్రాసిన సమంజసమే యగును. బాపట్లలో ముద్ర సిద్ధ వ్యాయాపాదులు శ్రీ వెలగపూడి సుబ్బారావుగారి సతీ మణి కె. కే. వెలగపూడి సరస్వతమ్మగారు 1930 ప్రాంతాలలో యువతీ విద్యాలయము అను పేర ఒక చాయ్యరు ఎలిమెంటరీ స్కూలును బాలికల కొరకు స్థాపించిరి. తర్వాత కొద్ది సంవత్సరములకు దానితో బాటు చాయ్యరు శ్రేణు బ్రయినింగు స్కూలునుకూడ వడప మొదలిడిరి. ఈ స్కూలు నుండి తయారైన ఉపాధ్యాయులు కొన్ని వందల మంది ఉపాధ్యాయునిలుగ పని చేయుచున్నారు. 1942 ప్రాంతములో బ్రయినింగు స్కూలును మరొకరి కొసగి గరల్పు మిడిల్ స్కూలుగ వడప మొదలిడిరి. శ్రీమతి సరస్వతమ్మ గారు 1943లో ఆకస్మికముగ అకాల మృత్యువు వారే బడిరి. తదాదిగ ఆమె ప్రభువు పుత్రిక శ్రీమతి భీమరాజువరలక్ష్మమ్మ గారు స్కూలు పేనేటిమెంటు నిర్వహించుచున్నారు. నిరుచు ఫోర్టుఫారం యీ సంవత్సరము ఫిఫ్తు ఫారము నడుపుచున్నారు. వచ్చే సంవత్సరము స్కూలుఫైనలు పెట్టి హైస్కూలును పరిపూర్ణ స్థితిలోనికి తెచ్చెదరు. 200 లకు పైగా విద్య నభ్యసించుచున్నారు. శ్రీ వెలగపూడి సుబ్బారావు పంతులుగారు యీ స్కూలు కొరకు ఖామాదు 80 వేల రూపుములు వ్యయము చేసివారు. ఈ వత్సరము ఖమాదు 20 వేల విలువగల భవనములను స్కూలునకు దానము చేసి యున్నారు. ఒక శ్వక్తిచే నడుముచుచున్న యీ విద్యా సంస్థకు మద్రాసు ప్రభుత్వమువారు, ప్రజలు వారి ధర్మమును నిర్వర్తించి సుమారు 20 సంవత్సరములుగ వడపబడుచున్న సంస్థను చిరస్థాయి చేయుదురు గాక. శ్రీమతి సరస్వతమ్మగారి మరణానంతరము స్కూలును సరస్వతి మెమోరియల్ గరల్పు హైస్కూలు అను పేరుతో వడప బడుతున్నది.

సంగీత పరీక్ష

* శ్రీ కవికొండల వేంకటరావుగారు *

శ్రీనివాసరావు ఇంజనీరు (బి. యి.) పరీక్షలో కృతార్థుడైతేనే గాని పెళ్లి చేసికోవని బింకం పట్టుకూర్చున్నాడు చాలాకాలం. కాని ఈ బింకం వట్టిబింకమేనని చాలామందికి తెలుసు. ఆ కారణంవల్ల పెళ్లికి ఆడపిల్లలున్న వాళ్లందఱూ ఎప్పుడో వొకప్పుడు శ్రీనివాసరావుని ఆహ్వానం చేసి తమ అభిప్రాయం వెల్లడి చేస్తూవచ్చారు. విఫలులూ అయ్యారు. క్రమంగా శ్రీనివాసరావు ఊహలు వర్ణనాతీతాలు అయిపోయి, కోరికలు గొంతెమ్మ కోరికలు అయినయ్. మతెస్వరూ అతణ్ణి పిల్చి పిల్లనిస్తాం అనే వాళ్లు లేకపోయారు. శ్రీనివాసరావు చదువు పూర్తి అయినప్పట్నుంచి అస్తమానం సంగీత పరిశ్రమ చేసేవాడు. ఎక్కడన్నా జలపాతం చూచాడో అందలి విద్యుత్తు భావం ఎంత తెలిసికోగలిగేవాడో అందలి లయ

జ్ఞానం అంత అలవటచుకునే వాడు. గొప్ప మేధావి గొప్ప పరిశోధకుడూకూడాను శ్రీనివాస రావు.

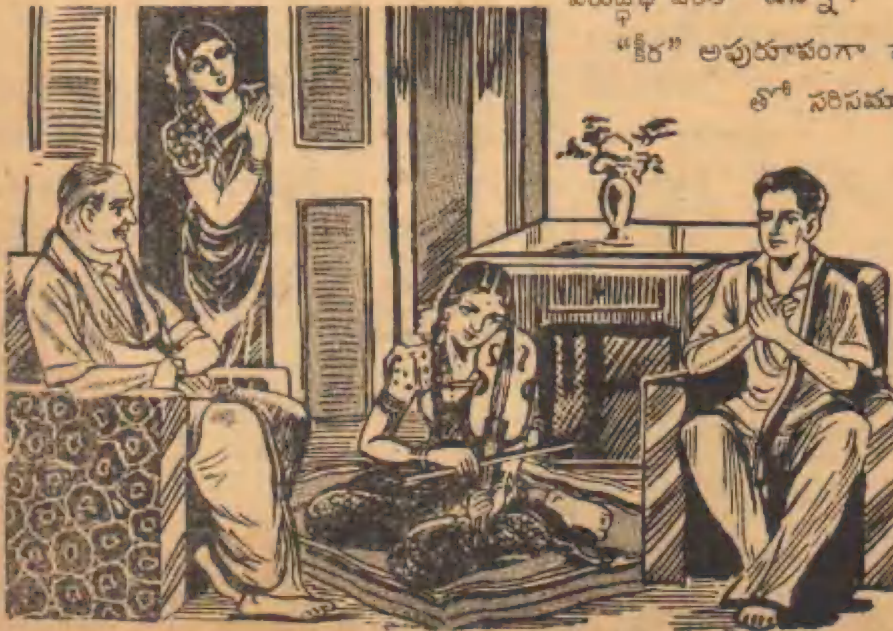
చెప్పన్న దేశాల కన్నెపిల్లల్లోనూ వొప్పెనది, వన్నెచిన్నెలుగలది, వాయ్యార మొలకించేదీని “కీర”. “కీర” కీర్తి ఎలాగో శ్రీనివాసరావు చెవిని బడింది. పిల్లకు సంగీతము వచ్చా అనే అతగాడి యుక్తప్రశ్న! తలిమ్మా పరీక్ష లనవ సరం అని కూడా అతగాడి మతం. పిల్లకు పెళ్లి కొడుకెలావుంటాడో చూచామనే ధ్రువం గొంతు తెల్లావున్నా వరే!

ఒక చోట పెళ్లికాని ఆడపిల్ల, మరోచోట పెళ్లికాని మగపిల్లవాడూ అంటూవుంటే, ఎల్లా గైనా వాల్లిడ్లటూ అన్యోన్యం చూచుకోక మానరు. ఎంత జరగడన్నా! ఎంత బ్రహ్మ విరుద్ధభావంతో ఉన్నా!

“కీర” అపురూపంగా పాడేస్తూవుంది. పాట తో సరిసమానంగా వాయులీను

మీద కమాను యీడుస్తూ వుంది. ఎలావుంది పిల్ల? ఎత్తికుదీస్తే ఎగిరి తూలేలాగుంది!

శ్రీనివాసరావు ఎక్కడన్నా లయ తప్పకుండా పట్టుకుందాం అనే విమర్శనా దృష్టి

విడిచి పెట్టకుండా, పెళ్లికొడుకు చూపులు చూస్తూవున్నాడు. తన చేతులతో తాళం వేస్తూ తల వూపుతూ “బలే! బాగు! బళా!” అని హెచ్చరిస్తూవున్నాడు. “కీర” అపురూపంగా కీలూ. కమానూ ఎంత దూరంలాగేసిందంటే నోతూరి, నే చెప్పలేను! కొండనుండి చెట్టుకాఖ సాగి సాలిపురుగును గెంతించినట్లు మెరియించినను కోండి కమాన్నూ కీలూ, కీలూ కమాన్నూ వక్షోజయుగలి నిలుకడనే!

అంత బాగా పెళ్లికూతురు వాయిస్తూ పాడు తూవుంటే శ్రీనివాసరావు “ఛెస్పి తగలేకావ్! బంగారంలాంటి కృతి! తాళం తప్పింది! తప్పిందే! ఛెస్పి తాళం తప్పిందే!” అని కేకేశాడు. “కీర” వెంటనే ఫిడేలు అక్కడ పడేసి “ఏమయ్యో! పెళ్లి కాకుండానే హామలు చేస్తున్నావు!” అంది వయ్యంట కంట నొత్తుకు వెడ వెడులేస్తూ. పెళ్లికూతురు తల్లి “చూపులు చూపులే, సంగీతం సంగీతమే! చూపుల కొచ్చి పరీచ్చలేమిటి? ఆమాత్రం స్వతంత్రం లేకపోతే అమృతకడుపున బుట్టి బ్రదికేదెట్లా? అస్తమానం పెళ్లికాని ముందవప్పట్నుంచీకూడా మగాడితో లయకలిపి పాడారీ అంటే చావుకామా ఆడ చానికి!” అని రంయిమంది. “పెళ్లయ్యాక మట్టుకు?” అని గంయిమంది కీర పెద్దప్పగోరు. కీర తండ్రి “పెళ్లయ్యాక పప్పపా చొచ్చొచ్చో వేయిలాంటి వాళ్లకు” అన్నాడు శ్రీనివాస రావును చూపుతూ.

శ్రీనివాసరావు సవిమర్శగా అనబోయాడు “అదేమిటండి అలా అంటారు? నేను సరియైన లయ చూపెడతాను. ఇదిగో” అని వేయ బోయాడు మళ్లీ కృతికి సరియైనతాళం తాను..... ఆపాళంగా పెళ్లికూతురు తండ్రి శ్రీనివాసరావు చెయి పట్టుకు లయ కట్టిపెట్టించి, “చూడు అబ్బాయి! మా పిల్లకు నేను చెప్పించింది పెళ్లి సంగీతం. పెళ్లి సంగీతం అన్నది చూడాలి సిందేగాని వినవలసింది కాదు. ఫఫఫఫఫ” అన్నాడు. శ్రీనివాసరావు “వెట్టి మామా! నా మతంలో సంగీతం అన్నదెలాంటిది అంటే— పశుశ్వేత్తి, శిశుశ్వేత్తి—”. కీర తండ్రి “తెట్టెల్లుడా! నా మతంలో సంగీతం అంటే ఎలాంటిది అంటే, మగాళ్లదైతే పశువుల కోసం, ఆడాళ్ల దైతే శిశువుల కోసం, రెండూ కానివాళ్లదైతే నాగుబాముల కోసం అని—”

శ్రీనివాసరావు “అతి (too much) కి పోయి సిద్ధాన్నాన్ని చెడగొట్టుకున్నానే” అని చింతించేడు.

మర్నాడు గాన సభ! “కీర” “చింతింప నేమి ఫలము” అన్న కృతి విసిరింది. శ్రీనివాస రావు సభలో మునుముందు కూర్చుని లయ వేస్తూ “అపర శారదా!” అని అభినందించాడు! కీర పాట అపుతూ “లయ విశారదులకు జోహారు” అంది.

కస్తూర్బా గ్రామసేవికా

శిక్షణ కేంద్రము

గౌరవీ సత్యాగ్రహశ్రమం :: సీతానగరం

కస్తూర్బాగారి దివ్యస్మృతి చిహ్నముగా సీతానగర ఆశ్రమములో గ్రామసేవికల శిక్షణ కేంద్రము నెలకొల్పబడినదని పాఠకులకు తెలివీయే యుండును. తెలుగు పత్తెంలో వుపాధ్యాయులుగను నిర్మాణ కార్యక్రమ ప్రచారకు లాంఛనము సేవ చేయుటకు వలయు శక్తి, మనోప్రవృత్తి కల్పించుటయే యీ శిక్షణ కేంద్రము యొక్క ఆదర్శము.

శిక్షణ కేంద్రమును నిర్వహించుచున్న పోదరీమణులు సీతానగర గ్రామములో పిల్లలకు ఒక పేపర్ పాఠశాలగూడా వరువు చున్నారు. చిట్టపట్ల గ్రామములకుగూడ పల్లి నిర్మాణ కార్యక్రమమును కొనసాగిస్తున్నారు. ఈ కేంద్రమునకు శ్రీమతి దిగుమర్తి టిప్పి కృష్ణమ్మ, టిక్క విద్యాదేవిగారు సహాయ కార్యదర్శిమలుగా సేవ చేస్తున్నారు.

ఈ కార్యక్రమము బాన్ రెండవ వారములో ప్రారంభించబడినది. వుపాధ్యాయుని వర్గము-ఎనమందుగురు దేశసేవికలు- బాన్ మాసాంశము వరకు ఆచరణలో పెట్టిన కార్యక్రమము, వారి అనుభవములను ముచ్చటిస్తూ వారు వ్రాసిన కార్యవివేదకలను సంగ్రహముగా ప్రకటిస్తున్నాము. వాటిని శ్రద్ధతో పరిశీలించి తమకు తోచిన సలహాలను తెలిసి అంద్ర రాష్ట్ర కస్తూర్బా సంఘము కలపెట్టిన కార్యక్రమమునకు తోడ్పడ ప్రార్థింతు.

— దు ర్గా బా యి

हिन्दुस्तान की छिगो के लिये आज-
सब से बड़ा काम है हिन्दुस्तान के
गावों की सेवा ।

आज रेवी ।

మాతృభాషా పరిజ్ఞానం, గ్రామ పారిశుద్ధ సేవ

శ్రీమతి పి. వెంకటరమణదేవి

మొదటి రెండు మాడు దినములు కేవలము విద్యార్థినులచే ఉదయమున, సాయంత్రమున జేయు ప్రార్థనా క్రమములకు అర్థములను వ్రాయించితిని. దినచర్య వ్రాయు పద్ధతిని చెప్పివ్రాయించితిని. ఆ విధముగా వారి మాతృభాషా జ్ఞానము యెంత ఉన్నది గ్రహించుటకు ప్రయత్నించి, తెలుసుకొనగలిగితిని. తరువాత వారికి, భాషాజ్ఞానము, విషయ జ్ఞానము వెనుకబడి యుండుటను గ్రహించితిని. గ్రామ సేవకలుగా తయారగు వారికి ప్రస్తుత రాజకీయ, ఆర్థిక, సామాజికజ్ఞానము యొక్క పరిజ్ఞానము అత్యవసరము. అప్పుడు సూతన ప్రకాశిక యొక్క ఆదర్శము ప్రకారము చాల బాలికల పాఠశాలలను ప్రస్తుత పరిస్థితులకు జవాబిచ్చు నట్లు తయారు చేయలేము. అందుకని ఇప్పుడు విద్యార్థినులకు విషయ జ్ఞానమే గాకుండా భాషా జ్ఞానమునుకూడ అభివృద్ధి చేయు భాధ్యత యేర్పడినది.

ప్రస్తుత ఆర్థిక, రాజకీయ జ్ఞానము కేవలము విషయము లుగా గాకుండా ప్రస్తుత సాంఘిక, రాజకీయ నాయకుల జీవిత చరిత్రలను చదివించుచు, చెప్పుచు రద్దారాపై మూడు విషయముల జ్ఞానము సులభముగా బోధించవచ్చు నని ఊహించితిని. మొదట ఆంధ్ర నాయకుల జీవిత చరిత్ర లను ప్రారంభించితిని. ఆశ్రమములో ఉన్నప్పుడు, ఆశ్రమము యొక్కయు ఆశ్రమ సంస్థాపకుల యొక్కయు పరిచయము అత్యవసరముగాన శ్రీ బ్రహ్మశ్రోతుల సుబ్రహ్మణ్యముగారి జీవితమును, తరువాత ప్రకాశింగారి జీవితమునుకూడ చదివించితిని.

నాయకుల జీవితములతో సంబంధించిన కొన్ని యుద్ధ మములను—ఉప్పు పత్తాగ్రహము, హోం రూలు, నిర్మాణ కార్యక్రమములను గురించిన విషయ జ్ఞానము నిచ్చితిని. ప్రతి పోరువారము వాగ్వర్ధినీ సభలు పెట్టి వానిలో విద్యార్థినులకు మాట్లాడుట కవకాశ మిచ్చి సభా విధి తనమును చదివి వారి కత్తవత్వ కత్తిని వృద్ధి చేయించుటకు ప్రయ

త్నించితిని. ఆ సభలలో కేవలము విద్యార్థినులే గాకుండా ఉపాధ్యాయినులుకూడ మాట్లాడి ఏ విధముగా ఉపన్యాస ములో విషయము ఎత్తుకొని ముగించవలెనో గ్రహించునట్లు చేసితిమి. రెండు వారముల వాగ్వర్ధినీ సభలలో, శ్రీ విద్య, ప్రస్తుత విద్యా విధానము మంచిదా? వాగ్ధావిద్యా విధా నము మంచిదా? అను విషయములపై చర్చ అరిగినది. ఇవి గాకుండా అవసరమగునపుడు పరిశుద్ధత, శ్రీలకు నయ్య (ట్రయినింగు) శిక్షణ లేక పోవుటచే కలుగుచున్న అనర్థములు ఇతర దేశములలో ఈ విషయ పరిజ్ఞానమునల్ల పొందుచున్న లాభమును గూర్చి క్లాసు తీసుకొంటిని.

నాయకుల జీవిత చరిత్రలోని రెండు చరిత్రలు చదివిన తరువాత జీవిత చరిత్రలను చదువుటవల్ల వచ్చు లాభములు అనుభవకతో వ్యాసము వ్రాయించితిని.

పరిశుద్ధతా కాఖ :

మొదటిలో నాలుగయిదు రోజులు వర్షము కురియుటచే పరిశుద్ధత విషయములో విశేషముగా పని చెయ్యలేక పోతిమి. తరువాత విద్యార్థినుల యొక్కయు ఉపాధ్యాయి నుల యొక్కయు సహకారముతో వారి వారి వసతి గృహ ముల వద్ద, యుండా వందన మైదానమువద్ద, బావివద్ద, వంట గృహ పరిసరములలోను చెత్తరేచారము లేకుండునట్లు, పాక్షిదొడ్లు అసహ్యముగా ఉండకుండునట్లు చూచుచుంటిని. పరిశుద్ధతకు అవసరమగు సాధన సామగ్రి లోపముచే మొదటిలో కొంత కష్టము కలిగినప్పటికి కొద్ది దినములకు కొన్ని ఉపకరణులు సమకూర్చుటచే పరిశుద్ధత సాధ్యమగు నంతవరకు బాగుగా చేయుటకే ప్రయత్నించుచున్నాను. ఇంకను విస్తృతముగా పరిశుద్ధత కాఖ కార్యక్రమమును పోషించుటకు ఉపయోగించు పెద్ద చీపుర్లు కొరవగా ఉన్నాయి. గ్రామములో పరిశుద్ధతా కాఖ కార్యక్రమము ప్రారంభించుటకు ఇంకా కొంచెము శిక్షణ కేంద్రము ఒకడు దుడుకులు తీరిన తరువాత ప్రారంభించ వచ్చునని మా కార్య

కానీ సభ నిర్ణయముచేయుటచే ఇంత వరకు ఏమి చేయ లేక పోతిమి. ఇకముందు ఈ విషయములో తగిన ప్రయత్నము చేయగలమని ఆశించుచున్నాము.

వ్యవసాయ శాఖ

శ్రీమతి శ్రీకృష్ణమ్మగారు ఆనాలోగ్య కారణముచే గ్రామంలోరమున ఉండుటచే 24 వ తేదీ వరకు వ్యవసాయ శాఖను సేనే చూడవలసి కచ్చివది. ఇంత వరకు 100 గజముల భూమిని శ్రీకృష్ణ మడులు కట్టి, గోంగూర, తోటకూర

గింజలు చల్లించితిమి. చెండ గింజలనుకూడ వాటించడమైనది. ఈ కార్యమంతయు గ్రామ సేవికా శిక్షణ కేంద్ర విద్యార్థినులే చేయుచుండిరి. వ్యవసాయ శాఖ పెద్దాళ్ళనువారు శ్రీమతి కృష్ణమ్మగారు గ్రామమున లేని సమయమున కచ్చిచూచి వెళ్లిరి. తిరిగి రెండవ తేదీని కచ్చి స్థలమంతయు చూచి గలహాల నిచ్చెదమని విత్తనములను పట్టు చేయుచు నుని, కావలసిన సహాయము చేయుచుమని చెప్పియుండిరి. అందుచే ఇకముందు ఈ శాఖ అభివృద్ధి పొంది మా ఆశ్రమము సుస్థైర్యమలభయి ఒప్పారునని ఆశించుచున్నాను.

— దావిభారత భూమిని జోహారు లర్పించే —

జాతీయ భాష, జాతీయ సైనిక శిక్షణ

శ్రీమతి సుభద్రగారు

నేను వ్యాయామ శాఖలో ప్రతి దినము రీశీ గంట నుంచి ఆరు గంటలవరకు ఈ క్రింద విషయములు నేర్పితిని.

కచ్చిన విద్యార్థినులందరకు ఇదివరకు ఏమూత్రము డ్రిల్లులేలియక పోవుటవలన మొట్ట మొదటనుంచి నేర్పుచున్నాను.

एक कतार, होशियार, कदम खोल, तमाम थार, दाहिने ओर से एक से गिनती, दो से गिनती, तीन से गिनती, चार से गिनती, दाहिने रुख, बायें रुख, घूम जाओ, ताल से कदम, आहिस्ते कदम, फ्री आम्से

लेझीम కూడా నేర్పుచున్నాను. लेझीम ला लेझीम ले पट, होशियार, आराम, सीधी जगह, एक जगह, दो रुख, गज बेल నేర్పితిని.

ఝండా చందనము చేయుటకూడ నేర్పి రోజుకు ఒకరి వంటకు వారి చేతే ఝండాకోహం చేయించుచున్నాను.

ఝండా చందనము యొక్కయన, సైనిక శిక్షణయొక్క ఆజ్ఞలను రాష్ట్ర భాషలోనే ఇచ్చుచున్నాము. కారణము ప్రస్తుతము హిందీ ఆజ్ఞనే వ్యాప్తము చేసిన మునుముందు రాష్ట్రీయ శిక్షితమునకు ప్రపయోగకరముగా నుండునని ఆలోచించితిమి.

హిందీ :—ఇంతవరకు ఏనిమిది హిందీ క్లాసులు జరిగెను. ప్రారంభమున వారి యోగ్యత చూచిన తరువాత రెండు శాఖలుగా విభజింపబడెను. అందు ప్రాథమిక యోగ్యత మధ్యమ యోగ్యతగల విద్యార్థినులుగలరు. ప్రాథమిక క్లాసు శ్రీ సురకాదేవిగారు, మధ్యమ యోగ్యతగల విద్యార్థినుల క్లాసు నేనూ తీసుకొనుచున్నాము.

ప్రాథమిక క్లాసు విద్యార్థినులకు ప్రాథమిక యోగ్యత లేకపోవుటవలన వారికి ఇప్పుడు ఆశ్రమములు నేర్పుచున్నారు.

మధ్యమ యోగ్యత వున్నదను కొన్న విద్యార్థినులకు ఆ యోగ్యత లేకపోవుట వలన వారికి చిన్న వాక్యములు మాట్లాడుట దూపరీకాచో చదివించుచున్నాను. ఈ క్లాసులు వారమునకు మాడు జరుగుచున్నవి.

గ్రామ సేవ ద్వారా ఉత్తమ విద్య

శ్రీమతి ఐ. కేశవమ్మగారు

14-6-46 నుండి గ్రామ సేవకా కేంద్రము యొక్క విద్యార్థినులకు సామాన్య శాస్త్రము నేర్పుటకు ప్రారంభించితిని. ముందు రోజు గ్రామ నిరీక్షణకై వెళ్లి యుంటిమి. ఆప్పుడు హరిజన వాడలో సందుగొందులు ఆశుభ్రముగా నుండుట, మురికి కాలువలు, బావుల దగ్గర కుళ్లు, పందులను యిండ్లకు సమీపముగా తిరగ నివ్వడము, యిండ్లు యిరుకుగా వుండడము గమనించితిమి. మరురోజు యిదే విషయములు తీసుకొని సామాన్య శాస్త్రము చెప్పితిని.

విషయ వివరణ :

(1) గాలి, నీరు, ఆహారము పరిశుభ్రతల యొక్క ఆవశ్యకత, రోగముల ఉత్పత్తి, రోగములనుండి సంఘమును కాపాడుట. (2) ఆహార స్వరూపము ఆహారమందు ముఖ్యాంశములు, ఆహార విధములు, ఉచితాహారము, ఆహార పరిశుభ్రత—దాని పదనము, మొత్తము ఈ పనిపేను రోజులలో మాను నీరియన్ను తీసుకొంటిని.

స్వయంపోషకమైన పరిశ్రమద్వారా విజ్ఞానం

శ్రీమతి ఆర్. సామ్రాజ్యం :: శ్రీమతి సుధద్ర

తా. 12-6-46 నుండి గ్రామ సేవకా కేంద్రము యొక్క తరగతులు ప్రారంభించబడినవి. రోజూ వుదయము గల 8-30 నుండి 11-30 వరకు అనగా మొత్తము 3 గంటలు మూలపుకొగము వడుతుట విద్యార్థినులకు నేర్పించడ మైనది. కాని విద్యార్థినులకు మాతృ భావయందు యోగ్యత తక్కువగా యుండుటవలన 17-6-46 వ తారీఖు నుండి 45 నిమిషములు లెలుగు క్లాసు జరుగుచున్నది. యిందు క్లాసు ప్రస్తుతము మూలపుకొగము వడుతు క్లాసులు రోజుకి 2-15 గంటలు మాత్రము జరుగుచున్నది. వడుతు క్లాసు సుధద్రగారు, సామ్రాజ్యంగారు కలిసి తీసుకొనడమగు చున్నది.

క్లాసులో సగటున రోజుకి చోబరు 15, 16 రోజులకు మొత్తం 43 చిలపల 7 కట్ల 4 చుట్లు నూలు తీయడమైనది. సగటున నూలు సంబరు 10. మొత్తం కూలి రూ. 4-4-9 వచ్చినది. క్లాసులో 60 కులముల దూది విద్యార్థినుల చేత ఏకించడమైనది. ఏకుటకు కూలి రూ. 0-12-0. మొత్తము

క్లాసులో రూ. 5-0-9 అందరు విద్యార్థినులు కలిసి సంపాదించడమైనది. సగటున అరగంటకు 47 చుట్లు గలిగివచ్చినది. విద్యార్థినులంతా యొక్కడ వచ్చి తక్కిన పేర్లుకొనుట ప్రారంభించిన వారే; వసుకుటుయందు వారు చాల వుత్సాహమును కనపరచుచున్నారు. రాట్టుములు, కనూనులు వున్నవో యింకా చాల బాగుగా పని జరిగేది. కాని ప్రస్తుతము వాటి అభావము వలన కేవలము తక్కిన మూత్రమే నేర్పించుచున్నాము. పిండలి ఆననము మీద తక్కిన వడుతుట కూడ నేర్పించడమగుచున్నది.

శాస్త్రీయజ్ఞానము

చిలప చుట్టుపద్ధతి, వడుతుటకు ముందు గమనించవలసిన విషయములు, బూడిద యొక్క వుపయోగము, నూలు నెంబరు తీయు మాడు పద్ధతులు చెప్పితిమి. రోజూవడికిన నూలు రికార్డు పెట్టుట, దానివలన వచ్చు లెట్టులు, పిల్లలకు ఈ మూలపుకొగము వడుతుట ద్వారా గడితము, భావ,

భూగోళము, కేక చరిత్ర మొదలైనవి విల్లంకు నేర్పించు నానిలో ఎటువంటి యినుము శ్రేష్ఠమైనదీ, కాస్ట్ ఆయిరన్ పద్ధతి, ప్రస్తుత శిక్ష పద్ధతిలోను, క్రొత్త శిక్ష పద్ధతిలోను స్టీల్ ఆయిరన్, రాట్ ఆయిరన్ తయారు చేయువిధము, పున్న భేదమును చెప్పుడమైనది. తక్కిన రూకము, తక్కిన తక్కిన యిల్లడి లెక్క పెట్టినందు వలన లాభము, యిల్లడి కేసిలో తయారయినదీ, యినుము ఎన్ని రకములుగావున్నదీ తయారు చేయువిధము చెప్పితిమి.

12-6-46 నుంచి 29-6-46 వరకు మూల ఉద్యోగంలో జరిగిన పని

సంఖ్య	పేరు	మొత్తం గంటలు గం. ని.	మొత్తం నూలు చి. క. చు.	30 నిమిష తక్కువ గతి	30 నిమిష ఎక్కువ గతి
1	వి. అన్నపూర్ణమ్మగారు	21—40	2—0—0	13	32
2	ఎ. స్వరాజ్యలక్ష్మిగారు	29—10	3—4—0	18	55
3	షేకనమ్మగారు	29—15	3—7—31	38	54
4	జి. కూర్మకుమారిగారు	29—0	3—3—26	29	73
5	కె. లక్ష్మిగారు	40—0	2—10—7	12	22
6	కె. సీతారావమ్మగారు	32—0	2—10—28	22	53
7	టి. మణికుమారిగారు	29—5	1—4—3	21	42
8	డి. అతిరంభగారు	25—35	3—0—24	22	40
9	వి. రాజేశ్వరమ్మగారు	31—0	1—13—2	15	38
10	జి. మనోరమగారు	18—29	1—15—17	35	53
11	పి. అనంతలక్ష్మిగారు	11—25	1—1—13	25	25
12	జై. రాధామనోహరంగారు	21—10	5—5—31	61	98
13	వి. దుక్కిణిగారు	54—13	3—2—39	12	38
14	కె. జ్యోతిబాయిగారు	24—45	2—4—85	31	37
15	కె. భవమ్మగారు	32—0	2—1—27	35	42
16	కె. మణిలాదేవిగారు	24—50	2—4—5	32	55
17	జ్ఞానప్రసూవనాంబగారు	30—7	1—12—36	38	42
మొత్తం ...		433—44	44—7—4		

పిల్లల పాఠశాల

1-వ తరగతి

శ్రీమతి కె. సరళాదేవిగారు, శ్రీమతి కె. కమలాంబికాదేవిగారు

మొదటి దినమున పిల్లలచే వారి భాషలోనే తరగతిలో యేమి పనులు చేయవలెనో అది ఎంత అవసరమో, ఆ పనులను నిర్వహించే వారిని ముగ్ధులని పిలుస్తారనియు, వారి మాట మారరాదనియు పరస్పర స్నేహముతో, ప్రేమతో పనులు చేయవలయుననియు నవ్వజెప్పుబడెను. మంత్రి పదవికి అందరు నిలబడగా ఎన్నికలు జరిపి “పిలు” యొక్క అర్థము తెలియ జేసితిమి.

పరిశుభ్రత :—సామాన్యంగా పిల్లల ముక్కు, నోరు, గోళ్లు అశుభ్రంగా వుండుట, నోటిలో శ్రేణు వేసుకొనుట, పలకలకు వుమ్మి రాయుట తినుపదార్థాలు తెచ్చి మురికి చేసికొనుట, ఒకరి నొకరికి వుమ్మి రాయుకొనుట, బడిలోనే వుమ్మివేయుట, యిట్టి అశుభ్రమైన పనులు చూస్తూ మొదట చేయనిచ్చుటకు అవకాశమిచ్చి దానివలన పాఠమును నేర్చుట, దానివలన శ్రద్ధలను, ఆసక్త్యతను గురించి, ఆరోగ్యమంటే యేమిటో వున్నదానిని “ఆరోగ్యమే మహా భాగ్యం” అని మూలం ఎగిరి పోవునట్లు వర్ణించుటవలన లాభము లేదనియు దాని వుపాసారణముగా తీసుకొని అవరణలో పెట్టవలయునని చెప్పుబడెను.

వ్యక్తిగత శుభ్రతను గురించి బోధించిన తరువాత సామాన్య పాఠశాల శుభ్రతను గురించి చెప్పనూ మూలం యెందుకు శుభ్రము చేయవలెనో దాని కారణాలు చెప్పించి మురికిని గుర్తించ జేసి భావాలు గలగించవలసి వచ్చెను. ప్రతినిత్యం 40 గజముల వైకారముగల స్థలమును శుభ్రం చేయించుచున్నాను. ప్రారంభమున ఇది చేయుటకు చాల సంతోషించుచూ నుండెడి వారు. అయినను వచ్చిన వారితోనే పని విరమించక సాగించుతూ వుంటే కొన్ని దినాలకు వారే పొల్లన సాగిరి.

మూగోకము :—సామాన్య భూగోళము నేర్చుటకు ప్రథమంగా మూలం ద్వారా ప్రారంభించితిని. దిశాజ్ఞానము గోడల ద్వారా యివ్వబడెను. రూపున మూర్తుకు వుదయించుట పడమర అస్తమించుట, ఉత్తర, దక్షిణ పరిచయము పిల్లలను నిలబెట్టి తెలియ చెప్పుట జరిగెను.

వృత్తి విద్య :—తక్కిలీలు లెక్కించుట, పిల్లలను లెక్కించుట, ఏకులు లెక్కించుట నేర్పబడుచున్నది. దీని ద్వారా నోటి లెక్కలు చెందు అంకెల కూడికలు, ఒక సంఖ్యమీద కూడికలు, పిల్లలు ఎక్కువగా నుండిన తక్కిలీలు రెక్కువగా నుండిన దీని ద్వారా తీసివేతలు ప్రారంభించితిమి.

వృత్తివిద్య ద్వారా వుదయమున సాయంత్రమున మాత్రం భాషాజ్ఞానము కలుగజేయుచున్నాము. తక్కిలీ, కడుగు, దూది, ఏకు, ప్రత్తి మొదలగు చిన్న శబ్దములు, వాక్యములు ప్రారంభించినాము. వుదయమున వైకార్యక్రమము ప్రకారము పాఠ్య క్రమము జరుగును. ప్రార్థన, వుదయమున జండా వందన పర్యంతము అరగంట “వందే మాతరమ్” సుస్వర ప్రార్థన అభ్యాసము చేయుచున్నది. ప్రార్థన చేయునప్పుడు పిల్లలు కేకలు వేయుట, అరచుట, యెడుపుట, గిల్లుకొనుట వీటిని సంస్కరించుటకై ప్రయత్నము చేయబడుచున్నది. కాంతముగా 10 నిమిషాలు కూర్చోబెట్టుట, వుచ్చార్గ శుద్ధము చేయుట ప్రార్థన యొక్క ముఖ్యోద్దేశము భోధించడమైవది. వృత్తివిద్య ద్వారా పిల్లలు ఈ నెలలో సంపాదనా మాన్యులుగానే యున్నారు. 40 మంది పిల్లలలోను 6 గరుమాక్రం ఈ వారంలో ముప్పాతిక చిలప తీయగలిగివారు. ఇంతకంటే యెక్కువ మందికి నేర్చుటకు అవకాశము లభించుట లేదు. ఒకరికి అభ్యాసము చేయించుతూ వుంటే 10 మంది పిల్లలు చుట్టుకుంటూ ఆ సమయమున

కొంత సమయము కూర్చోబెట్టుటలో గడచి పోవును. ఈ విధముగావారు గోలగా లేరుట నేను పట్టుట ఇదే ప్రధాన కార్యక్రమము. వదులుట యందు కొలది మంచి శ్రద్ధవహించు తున్నారు. బహుస్వల్పంగా అందరికి తిప్పుట నేర్పగలుగు చున్నారు. మూత్రానికి, పాఖానాకు వదలిన వెంటనే వారి వెంటనే వుండి జాగ్రత్తగా వెళ్లవలసి వచ్చుచున్నది. నూతి దగ్గరకు పరుగెత్తి తోంగి చూచేవారు, నేరడు చెట్టు క్రిందకు వెళ్లి కాయలు కొట్టేవారు, మూడు కాఖలను సంభాలించుకొనుచున్నారు. సామాన్య విషయాలు ఇట్టి సందర్భంలో తెలియ జేయుటకు భాగిరథి ప్రయత్నము చేయ వలసివచ్చుచున్నది. వారిని ఒక చోటకు సమ కూర్చుటలో శిక్షకుల ప్రాణాలు సగము క్లుంగి పోవు చున్నవి.

సామాన్య విషయాలు చెప్పుచూ సంతకు గురించి, విక మత్తమును గురించి, సహకారము గురించి చెప్పుచు న్నాము.

ద్వితీయ:—వైసిక శిక్షణ ప్రతి దినము క్లాసు ప్రారంభ మున మూలలోనే యివ్వబడుచున్నది. పిల్లలకు ప్రథమ శిక్షణ యిదే ముఖ్యము. వడచుట, నిలబడుట, కూర్చో నుట వీటియందే శ్రద్ధ వహించవలసి వచ్చుచున్నది. ఒక కతార, దోశియార, కదమ లోల, చల దో, ఒక సె గింతి, దో సె గింతి ప్రారంభించిరి.

హాజరు :—ప్రారంభ దశలో 10 మంది. 29వ తేది 37 మంది.

2-వ తరగతి

శ్రీ మ తి ఆర్. పా మ్రా జ్యం

ఉదయముపూట శ్రీమతి రమణాదేవిగారున్నూ, మధ్యాహ్నముపూట నేనున్నూ 2 వ తరగతి పిల్లలకు శిక్షణ యిచ్చు చున్నాము.

మధ్యాహ్నముపూట సమయ పత్రము :—

- గం|| 2 నుండి 3-30 వరకు వదులుట
- ,, 3-30 నుండి 4 వరకు మార్చభాష, పాటలు
- ,, 4-30 నుండి 5 వరకు ఆటలు
- ,, 5 నుండి కేలపు

వదులుట మూలవృత్తిగా తీసుకొని దాని ద్వారా పిల్లలకు గణితము అనగా కూడికలు, తీసివేతలు, భాగారములు, మార్చభాష తెలుగున్నూ, సహజ కావ్యమున్నూ నేర్పించు చున్నాను. క్రమ శిక్షణ, అనగా సరిగా నడుచుట, కూర్చో నుట, ఒకరినొకరు తిట్టుకొనకుండా సభ్యత్వముగా మాట్లాడు కొనుట, నూలు వదులు నప్పకు శ్రద్ధ దానియందు వుంచి మౌనముగా వుండుట మొదలైనవి నేర్పించుచున్నాను.

మొదట 2-3 రోజులు పిల్లలకు తరగతిలో సరిగా కూర్చోనుట, భాగి రథి తిప్పుట నేర్పించితిని. తరువాత ఏకులు యిచ్చి నూలు తీయించుట ప్రారంభించితిని. మొదటిలో వదులుటయందు మనస్సువుంచి శ్రద్ధగా కూర్చోనుట పిల్లలకు నేర్పించుటకే కొన్ని రోజులు పట్టినవి. క్రమేపి పిల్లలు పుస్తకముతో వదులుట ప్రారంభించిరి.

సగటున ఒక రోజుకి పిల్లల హాజరు 15. తా 17-6-46 నుండి 29-6-46 వరకు అనగా 13 రోజులకు ఒక రోజుకి గంటన్నర సమయము చొప్పున మొత్తము 169 గంటలు పిల్లలకు మూలవృత్తి వదులుట నేర్పించితిని. సగటున ఒక్కొక్క విద్యార్థి 9 గంటలు మూలవృత్తి పని చేయడ మైనది. యిక్కడ భాగి రథి తిప్పిన సమయము గాక ఏకు తీసుకొని వదులుట ప్రారంభించి నప్పటి నుండియూ ఒక్కొక్క విద్యార్థి సగటున ఎన్ని గంటలు వడికినది వివ రముగా యివ్వడమైనది. తరగతిలో మొత్తము నూలు 1770 చుట్లు అనగా 2 చిలపల 12 కట్ల 10 చుట్లు వడికిరి.

సగటున ఒక విద్యార్థి 98 చుట్టు నూలు తీయడమైనది. తరగతిలో గంటన్నరకు తక్కువ గతి 2 చుట్టున్నా, ఎక్కువ గతి 56 చుట్టున్నా వున్నది. నూలు పెంబరు 10, తూకము 10 తులములు. మొత్తము క్లాసులో నడికిన నూలుకి 4 అచాలు కూలి సంపాదించడమైనది. పిల్లలు అంతా తక్కి యిచ్చట ప్రారంభించి నేర్చుకొనినవారే. మొత్తము విద్యార్థి నులలో ముగ్గురు మాత్రము గంటన్నరకు 40—50 చుట్టు వరకు వడంక గలుగుచున్నారు. రెతిమ్మవారు ప్రారంభ దశలో వున్నారు.

స్కూలు క్రొత్తగా ప్రారంభించుట వలన క్లాసు కొరకు యింకను ఒక స్థలము నిర్ణయము కాలేదు. బోర్డుయొక్క

అభావము చేత పిల్లలకు గణితము మొదలైనవి నేర్చుటకు కష్టముగా వుంటున్నది. కాని పిల్లలకు యిచ్చునధి పునాది తీక్షణ కాబట్టి ఏ వస్తువ లేకపోయినప్పటికి స్కూలు జరుపుట యందే విశేషమున్నది.

ప్రతి కోలా క్రొత్త పిల్లలు వచ్చుచుండుటవలన వారిలో కొంత పరిధయము కలుగ జేసుకొనుటకు, మరియు వారి దుర్భాసములను పోగొట్టి మంచి వడత నభ్యసించ జేయు టకే కొంతకాలము పట్టుచున్నది. తరగతిలో పిల్లలందరును సరిసమానమైన యోగ్యతలవారు కాకపోవుటవలన ఎక్కువ వారిలో తక్కువవారిని కలుపుటకు ప్రయత్నము చేయడ మగుచున్నది.

2-వ తరగతి

శ్రీమతి పి. వెంకటరమణాదేవి

పిల్లలు ఇంత వరకు అనుభవించి యున్న తీవ్ర వాతావరణమునకు ఇక్కడి వాతావరణమునకు యెంతో భేదమున్నది. ఉదయము ఝండా వందనముతో ప్రారంభమును సాయం కాలము జాతీయ సైనిక శిక్షణతోను ఆటలతోను ముగియు తార్చుక్రమ మంతా జాతీయ రాష్ట్రీయ భావములతో ఓర ప్రారంభము వారి చిరువృద్ధయములకు ఉత్సాహ వ్యక్తమగు టచే పిల్లలు కారీరక పరిశ్రమను సహించుటకు సహకారము చూపుటకు ముందంజ జేయుచున్నారు. పుస్తకములు లేని కొంత వారి స్వాధ్యయమునకు అసంతృప్తి కలిగించునదయి నప్పటికి తక్కి వారికి సూతన వస్తువుగా లభించుటచే కొంత నరకు పుస్తక వియోగమును మరపించకలిగినది. ప్రతి ఘడియూ వారి మనస్సునకు పుస్తకము మిత్రము మాదిరిగా మురిస్తూనే యుంటుంది. ఏమండీ మాష్టారు మాకు పుస్తకాలెప్పుడు కొంటారండీ? ఏమి పుస్తకాలు కొంటారండీ? అనే వారి సమస్య వారికి మేము, మేము వారికి అపరిచితులము, క్రొత్త వారమగుటచే నొకరి నొకరు విసిగించుకొనుటకు అవకాశము గలగనివ్యతేయ. వారు మాకు మనః పూర్వక

ముగా సహకార మిచ్చుచున్నను చిన్నతనమునుండి వారికి అయిన అలవాట్లే ఎక్కువగా మా కక్షిని హరించు చున్నది.

మొదటి రెండు దినములు పిల్లల చేత వారి భావలోనే తరగతిలోనే యేమి పనులు జరగవలెనో, అవిజరుగుట యెంత అవసరమో ఆ పనులను చేయుటకు మనుష్యులెంతయవసరమో చెప్పించితిని. ఆ పనులను చేయు న్యక్తులను మంత్రులని పిలుస్తారని చెప్పించెను. మంత్రులకు ఎన్నుకొనుటకు మన అందరి ఇష్టము ఎందుకు కావాలో చెప్పితిని. మనము “ఇష్టము” అని చెప్పడమునే “ఓటు” అందురని బోధించి, ఆ “ఓటు” నిద్రి మంత్రులకు ఎన్నుకొను పద్ధతి తెలియ జెప్పి, వారిలో ఎన్నికలు జరిపించితిని. మంత్రులకు ఎన్ను కొనిన పిమ్మట వారికి ప్రతి సభ్యును ఇవ్వవలసిన గౌరవము బాధ్యతను గూడ తెలిపితిని.

కృషి : మిగిలిన పదనొకండు దినములలో వారినే 79 అడుగుల పొడవు 38 అడుగుల వెడల్పుగల భూమిని త్రవ్వించితిని. త్రవ్వించునపుడు, త్రవ్వటమీద కంటే వారు

గుంపుగా అల్లరిగా పని చేయుటయే గాకుండా కొంచెము దూరంగా నియుచుముగా పని చేయు ప్రవృత్తిని కలిగించుటకు యత్నించితిని. ఒకే వస్తువు కొరకు పదిమంది పోరాడుట, పెనుకులాడుట, చిరిపికయ్యుములను పోగొట్టి క్రమముగా సహనము, అశోభన్య సహకారము చకవత్కమును వారిలో కలుగజేయుటకు యత్నించితిని. పిల్లలు బాగా కఠోరకర్ణముగా తిట్టుకొనుటకు అలవడియున్నందున వాటిని సాధ్యమగునంతవరకు తగ్గించుటకు, పోగొట్టుటకు ప్రయత్నించితిని.

పరిశుద్రత : పిల్లలు ఎక్కువగా నోటిలో వేళ్లు పెట్టుకొనుట, పంకలకు ఉబ్బిరాయుట, పిండి వంటలు మొలలో పెట్టుకొని నచ్చి దుస్తులను చమురు చమురుగా చేసుకొనుట, ఎక్కడ పడితే అక్కడ అశుభ్రము చేయుట మొదలగు నవియు, చేతులు కాళ్లు కడుగుకొని దుస్తులతో కుడుచుకొనుట మొదలగు అశుభ్రతలకు లోబడియున్నారు. ఈ అలవాట్లు మంచిది కావనియు పిటికల్ల జబ్బులు వచ్చుననియు బోధించి పరిశుద్రతను గుర్తింప జేయుటకు యత్నించితిని.

గణితము : శ్రవ్య భూమిని అడుగు బద్దతో కొలిచించి అడుగులు, గజములు, అంగుళాలు, చదరపుఅడుగులు, చదరపు గజములు, చదరపు అంగుళములను బోధించితిని. పిల్లలందరు శ్రవ్య భూమిని, కలుపుట 2, 3 అంకెలతో గుణించుట, భాగించుట, తీవ్రవేయుట, సుఖ్యాప్తానములను బోధించితిని.

మాగోకము : భూమి శ్రవ్యపుడు మట్టి జగురుగా నున్నదా? ఇసుకసిగానున్నదా? జగురుగా ఉండే మట్టిని ఏమని పిలిచెదరు? ఇసుక కలసిన మట్టిని ఏమని పిలిచెదరు? అన్నది చెప్పితిని. ఆశ్రమములోని మట్టి ఎలా ఉన్నదో చెప్పించితిని. ఆశ్రమము యొక్క హద్దులు, దిక్కులు, మార్గోదయము మార్గాస్తమయ మనుదిక్కుల పేర్లు చెప్పించితిని. ఆశ్రమములోని ఇండ్లు, జవాభా వారిచే తెక్కించించితిని.

ప్రకృతి గాత్రము : శ్రవ్యపుడు కకరకముల మట్టిని గుర్తించుట, వాటి పేర్లు ఉపయోగము చెప్పించి, బోధించితిని. కొన్ని పురుగులను (అరుద్ర పురుగు, పీలిగిసాము) మొదలైన వాటిని గుర్తించ జేయుట, అవి ఏ ఋతువులో ఉంటాయో తెలిపితిని.

మాతృభాష : చింతమర్తి వారి “భరత ఖండంబు చక్కని పాడి యాపు” అను పద్యమును, చింతాదీక్షితులు గారి గీతావంజరిలోని “మా అమ్మ” అను పద్యకలోని రెండు పద్యములను శృతి భావమువల్ల కంఠస్థమగునట్లు చేసి, వచ్చిన తరువాత నోటుబుక్కుల మీద వ్రాయించితిని. వాటి అర్థమునూడ చిన్న భావలో బోధించితిని. ఉదయము నుండి జరుగు దినచర్యను వ్రాయించి అక్షర తప్పలను దిద్దుచుంటిని; నలుగురి ఎదుట లేచి మాట్లాడుటను అలవాటు చేయుటకై వారి చేత తమతమ దినచర్యలను క్రమము తప్పకుండా చెప్పించి వక్రవక్రమును అలవరుచుటకు యత్నించుచున్నాను.

నై నిక శిక్షణ : యుండా వందన సమయములో ఆజ్ఞలను అర్థము చేసుకొని, అనుసరించుటకై, యుండా వందన సమయములో వారు ఎట్లు నిలచున్నది, పాడినది పఠింపించి యుండా వందనానంతరము వెంటనే అదే విషయమును రోజు బోధించుచు ఆ నియమములు మనస్సునకు పట్టించుటకు యత్నించుచున్నాను. ఇప్పటికి పిల్లలు ఈ దిగువ ఆజ్ఞలను అర్థము చేసుకొని పాఠించ కలుగుచున్నారు.

౧. एक कतार, २. माप लो, ३. कदम खोल,
४. होशियार, ५. तमाम, ६. थाट, ७. एक से गिनती,
८. दो से गिनती, ९. तीन से गिनती, १०. चार से गिनती,
११. दो कतार, १२. दायीं रख,
१३. बायीं रख, १४. नमस्ते ।

3-వ తరగతి

శ్రీమతి ఐ. కేశవమ్మగారు

ఇంత వరకు స్కూలులో చేసిన బాలబాలికలందరు పరీక్షలు, మధ్య తరగతి సుఖాల కలవడినవారే, బోర్డు స్కూల్, మిషనరీ స్కూల్లోని చదువులకు అలవడిన వారు. పరిశ్రమ చేయుటకు ఏ విధముగాను యిష్టపడనవారు. పుస్తకములు లేకుండా పని ద్వారా వారికి కష్టం యివ్వాలంటే వారము పది రోజుల వరకు ఒక విధముగా వారి ప్రవృత్తులను బంధించినట్లే అయినది. కాని వారికి మేము, మాకు వారు క్రొత్త చారగుటచే మేమిద్దరము యీ క్రొత్త వాతావరణమునకు వినుగక సహించితిమి. వారి మనస్సులకు పుస్తకము లేకుండా చదువవలెనంటే తోచక అయోమయముగానే ఉన్నది. కాని తక్కి క్రొత్తదగుటచే పుస్తకమంత బాధించే స్నేహితుడు కాలేదు. ఇక్కడ వారికి శ్రవ్యుట, తోట పని చేయుట కారకముగా కష్టమైనప్పటికి యింత వరకు వున్న వాతావరణమునకు యిక్కడున్న వాతావరణమునకు ఎంతో మార్పుయందుటచేయిక్కడి జండా నందనము, జాతీయ గీతములు, జాతీయ పైనిక కష్టం అన్నియు ఆ బాల హృదయములను ఆకర్షించినవగుటచే వారు కొంత వరకు విడిగించి నప్పటికి అంత యెక్కువ బాధించ లేదనే చెప్పాలి.

వారు మేము చెప్పినట్లు విని ప్రతి పనిలోను సహకారులగు చున్నప్పటికి వారికి అయిన ఆలవాటును దిద్దుటకు మాకు ఎక్కువ పరిశ్రమను కలిగించుచున్నది. ఒకరి పై నొకరికి ప్రేమ, వికారవ్యములేక తిట్టుకొనుట, ఒకరి పై ఒకరు చాడీలు చెప్పుట, నిమ్మ జాతుల వారిని ఉన్నత జాతులు మేములు పెట్టి నీచముగా పిలుచుట వీటిని మాన్పుట యందు ఎక్కువ కృషి చేయవలసి వచ్చినది.

మొదట్లో పిల్లలచేత వారి భావలోనే తరగతిలో జరగవలసిన పనులను గూర్చి చెప్పించుట, ఆ పనులను చేయుటకు, ఉత్సాహం కల్పనట్లు వారి హృదయముల తమారు చేయుట, ఆ పనులను చేయుటకు వ్యక్తులెంత అవసరమో

చెప్పించి, వారి మంత్రి పదవులను, ప్రస్తుత కార్యక్రమ మంత్రి పదవులతో పోల్చి చెప్పుట, పీటు యొక్కయు, ఎన్నికల యొక్కయు ప్రాముఖ్యతను తెల్పుట, ఎన్నికల జరిపి మంత్రుల నిర్ణయించి వారి బాధ్యతల తెల్పుట, కడి కించి తక్తా తయారు చేయించుటను నేర్పితిని.

వ్యవసాయ శాఖ :—పృథ్వి విద్యను రెండు విధములుగా విభజించి ఉదయమున వ్యవసాయము, మధ్యాహ్నము రాత్రి పరిశ్రమ నేర్పుచున్నాను. మొత్తము 41 అడుగుల పొడవు 29 అడుగుల వెడల్పు గల భూమిని శ్రవించి 21 అడుగుల పొడవు 17 అడుగుల వెడల్పుగల భూభాగములో 9 కాల్యలు చేయించి 180 బెండ విత్తనములను వాటించి తిని. మొక్కలను పశువులు తినకుండుటకై చుట్టు దడికట్టు పనిని ప్రారంభించి యున్నారు. ఉదయమున వ్యవసాయమును మూల ఉద్యోగముగ తీసుకొని శ్రవించ భూమి యొక్క కొలతను బట్టి వైకాల్యము కనిపెట్టడము, అంగుళములను, గజములలోకి, గజములను అంగుళములలోకి, మార్చడము నేర్పితిని. వీటిని పిల్లల మనస్సుకు పట్టుకట్టు మరి మరి బోధించితిని.

సామాజిక విజ్ఞానము :—వడుకుట నేయుట పృథ్వి అయినట్లే యింకా గ్రామములో నుండు వివిధ వృత్తులను పరిచయము చేయుచు నెదిర్చు నేర్పితిని.

భూగోళము :—క్రియాత్మకంగా చేసిన వ్యవసాయమును సమన్వయపరచుచూ నేలను పడును చేయుట, తోట పాగు చేయుట దాని అవసరముల గూర్చి ప్రకృతి శాస్త్రజ్ఞానమును, మొక్కలకు వీటి ఆవశ్యకతను గూర్చి చెప్పచూ తమ సహిష మందున్న నది పేరడుగుచూ, హిందూదేశ మందున్న నదుల పేర్లు వాని చుట్టుక అవి ప్రవహించు ప్రదేశముల గూర్చి పరిచయమిచ్చి భూగోళము నేర్పితిని.

రాష్ట్ర పరిశ్రమ శాఖ :—మూత్ర యజ్ఞముతో కల్పాని 14వ తేదీ నుండి 20వ తేదీ వరకు ఒక గంటయు,

పిల్లల పాఠశాల

21 వ తేదీ నుండి 28 వ తేదీ వరకు 1½ గంటలకు వరుస పని చేయించితిని. వరుసనప్పుడు కూర్చోను పద్ధతి, తేలిక తిప్పట, ఏడులు పట్టుకొను విధానము, తేలిక నేలమీద తిప్పిన కలుగు నష్టములు, దారము తీయు నప్పుడు తరగతి పిల్లలందరు ఒకే సంబంధ వస్తువులు వడకమని బోధించుట, పురి, సహవర్త యొక్క ఆవశ్యకత, 40 పాగుల ప్రకారం పాటీలు కట్టించుట మొదలైన వానిపై శాస్త్ర జ్ఞానమిచ్చితిని. చిలప చుట్టు విధానమును చేపి చూపితిని.

మాతృభాష :—పిల్లలచే దినచర్య వ్రాయించి తప్పులు దిద్ది కర్త, కర్మ, క్రియల సామాన్యజ్ఞాన మిచ్చితిని.

చరిత్ర :—చిలకమర్తి లక్ష్మీనరసింహంగారిచే వ్రాయబడిన మహాపురుషుల జీవిత చరిత్రములోని “రాజా రామ

బాహునరాయలు” జీవితమును చదివి వినిపించి, అప్పటి వారి కాల మందున్న నేత పరిస్థితుల దెప్పితిడి.

పరిశుభ్రత :—మంత్రుల ఎన్నికలలో పరిశుభ్రత మంత్రని ఏర్పరచి, ఆ మంత్ర యొక్క బాధ్యతను చూపించి తరగతి గది శుభ్రముగా వుండవలెననియు, చుట్టు ప్రక్కల కూడ పరిశుభ్రత ఆవశ్యకత గూర్చి, పిల్లల శుభ్రతను గూర్చి చెప్పితిని.

పాఠ్యంత్రం 4-15 గంటల నుండి 5 గంటల వరకు 3వ తరగతికి గుర్తవ్రాడేవిగాను జాతీయ భావ పాఠశా నేర్పు చున్నారు. 5 గంటల తర్వాత డ్రెస్సు, ఆటలు నేర్పుచున్నారు. విద్యాదేవిగారు రోజూ సంగీతము నీనుకొంటూ యంతరంగం లెండు జాతీయ గీతములు (1. వందేమాతరం, 2. ఝండా జోంచా రిహే హమారా) నేర్పిరి.

పునాది విద్యావిధాన నిర్మాతలు
అర్యనాయకం, ఆషాదేవి

చక్కర్ లాహా
కష్టస్యా స్మారక సంఘ కార్యదర్శి

అందమైన బంగారు నగలకు, ప్రశస్తమైన వెండి సామగ్రికి, ఉజ్వలమైన వజ్రాలకు

దర్శింపపరిచిన అంగడి !!!

ఎ. రాధా అండ్ బ్రదర్స్

తయారైన వస్తువులు విక్రయానికి సిద్ధంగా వుండడమే కాక అర్థరు ప్రకారం ఆస్తునాటికి
తయారు చేసి అందజేయగలం

ఒకసారి మా షాపుకు దయచేసి చూడ గోరుతున్నాము.

షాపును :

21, కచ్ఛేరిరోడ్

వర్క్ షాప్ :

92-బి కచ్ఛేరిరోడ్

A. RADHA & BROS., JEWELLERS, 21, Kutchery Rd., Mylapore.

ఫౌండేషన్ 1937

భోజనానికి వసందైన

లక్ష్మీ అప్పడాలు తప్పక వాడండి

లక్ష్మీ అప్పడాలు సాటిలేనివని ప్రఖ్యాతి పొందాయి. మీకు సంపూర్ణమైన
సంతృప్తిని కలుగజేస్తాయి.

ఉత్తర ప్రత్యుత్తరాలు యింగ్లీషులో

ఆంధ్ర జిల్లాలలో ఏకైకంగా కానాలి

లక్ష్మీ అప్పడం డిపో, మైలాపూరు, మద్రాసు.

LAKSHMI APPALAM DEPOT, Mylapore, Madras.

పల్లెటూరి సంబంధం

శ్రీ కొడవటిగంటి కుటుంబరావు

“ఏమిటి, నాన్నా? నా కష్టలేదు, నాన్నా! నే నేమలు పెళ్ళి చేసుకోవట్లా అయితే!” అంటూ సీత చిందులు తొక్కింది.

చిన్నప్పట్నుంచీ పట్నంలో పెరిగింది. పట్నభాసం మరి గింది. స్కూలు వైసులుదాకా చదువుకున్నది. సినిమాలూ, నాటకాలూ, పాట కచేరీలూ, వీధి పికార్లూ, పిక్నిక్కులూ, నవలలూ, కథలూ, పులికలూ, రేడియోవార్తలతో జీవితం ఉల్లాసంగా గడిచిపోయింది. భగవంతుడిచ్చిన అందచందాలతో నలుగురు మురుస్తుంటే, దానితో సంకృప్తిపడక కిరీర సౌందర్యాన్ని సులబ్ధం పోషించుకుంటూ ఎంతో ప్రాణి గ్యురతో అలంకరించుకుంటూ ఉండేది. వెనకటి సత్య భావకు ఏడు వారాల సామ్యులే ఉండేవి, కాని సీతమ్మ తల్లికి పాతక రకాల గాఢాలూ, పాతక రకాల చీరలూ వస్తారా ఉన్నాయి.

సీతమ్మ తల్లికి రహస్యాలలోచదులు చాలా ఉన్నాయి. తనకు పెళ్ళయితే భార్య భర్త రిద్దరూ ఒక్కటేగాం ఒక్కొక్కొక్కరిని విడవకుండా అస్తమానమూ తిరగాలి, కలిసి భోంచెయ్యాలి. కలిసి పికారు పెళ్ళాలి, కలిసి సినిమా కల్లాలి. ఇద్దరికీ ఏ కారణం చేతా మ్మం ఎడబాటు రాకుండాను. ఒకరి కొకరు చీమ తల కాయంత తప్పు చేసుకోకుండాను. ఇద్దరి మధ్యా చీమ తల కాయంత పొరుపు రాకుండాను. భర్తలో ఉండే సౌందర్య కృష్ణ యాదవ్లా తానే తిర్పాలి. తమ్మ రిద్దర్నీ చూసి అందరు దంపతులూ ఆశ్చర్యపడాలి... రిద్దర్నీ కనరాదు. ఎప్పుడో— చాలా ఏళ్ళకు—అప్పుడు చూసుకో వచ్చు... వాళ్ళు చెడి పోయింది. అన్నిటికీ సాధనాలున్నాయి, చక్కగా!...

ఈ నాగరకయుగంలో పుట్టినందుకు సీత చాలా సంతోషించేది. ఎన్ని అలంకరణ సాధనాలు! ఎన్ని రకాల ఫాషన్లు! ఎన్ని సుమచాయాలు! దేన్నే ఉండాలి గాని— అద్భుత వశాత్తూ డబ్బు కేమీ కొడవ లేదు; దేవుడిచ్చింది— అంటే, సీత తండ్రి క్షీణత చేసి కష్టించి అర్జించినది—

బోడెనుంది!... ఎవరయినా ముసులూళ్ళు, “ఎన్ని రకాల వస్త్రాలే! ఎన్ని రకాల చీరలే!—కుమ్మెద రెక్కలల్లే! మా కాలంలో ఇవేమీ ఎరగం కద!” అని అన్నప్పడల్లా, భగవంతుడు తనను 1928 లో పుట్టించినందుకు సీతమ్మతల్లి ఎంతో అబ్బురపడేది.

కాని ఏం లాభం? పాపం, సంవత్సరం నుంచి సీతమ్మ కొచ్చే సంబంధాలు నిరుత్సాహజనకంగా ఉంటూవచ్చివై. డబ్బున్న కుర్రాళ్ళు బాగా లేరు; బాగా ఉన్న కుర్రాళ్ళకు చదువు లేదు; అన్నిటిలోనూ శ్రద్ధగా పాసయిన కుర్రాళ్ళకి డబ్బు లేదు. ఒక కుర్రాడొచ్చి గంటు సేపు తన ముందు సినిమాస్టూరు పోజులన్నీ చెట్టి ఇంగ్లీషు తప్ప తెలుగు మాట్లాడ లేదు. మరొక్కడు ఎంతో వివయ విధేయతలతో వచ్చి, “టూల్ స్టాయి పుస్తకాలు చదివావా? గాంధీ ఆత్మ కథ చదివావా? జాన్ స్టూవర్ట్ మిల్ గ్రంథాలు చదివావా?” అని అడిగాడు. మరో కుర్రాడు—చూడటానికి బాగున్నాడు కూడానూ, భర్త!—ఆడవాళ్ళకు చదువుండ రాదనీ, స్వేచ్ఛ ఉండరాదనీ, వాళ్ళ కిష్టమన్న సంస్కారం పరింతలైనా పెరిగితే తప్ప అటువంటి విషయాలు గురించి ఆలోచించటంలో అర్థంలేదనీ, ఏమేమిటో వేలిపోయినాడని.

ఈ రకాలను ఒక్కొక్కరినే చూస్తున్న కొద్దీ సీతకు నుండే జారిపోసాగింది. తన కలలన్నీ కల్లలై పోవలిసిందనా? ఈ ప్రపంచంలో తన మాదిరి అభిప్రాయాలున్న మగవ్రాటకే లేదా అనిపించింది. చూడగా చూడగా లేవల్లే కనిపించింది.

ఇప్పుడు కొద్దగా సీత తండ్రి మరో సంబంధం తీసు కొచ్చాడు. సీత అభిప్రాయం తీసుకోకుండానే—సీత కొక అభిప్రాయం ఉండొచ్చుననైనా భావించకుండానే— నలుగురూ సంబంధం బాగుందంటే బాగుండనుకున్నాడు. ఇంటి కొచ్చిన ప్రతి వాడూ దివ్యమైన సంబంధం అనటమే! ఏమిటిటా? వాళ్ళకి మారకరాల పాలం ఉందిట, కుర్రాడు బాగుంటాడుట, ఒకడే కొడుకుట, రైలు స్టేషనుకు ఆరుద

దూరంలో ఉన్న ఆ దిక్కుమాలిన పల్లెటూర్లో వాళ్ళకోసం ఉండినట్లు, ఒక డోక్యుమెంటరీ కూడా ఉండినట్లు, పిల్లవాడు ఇంటిరు చదువుతూ, ఆ కోర్కెలతో చెడి చదువు చాలిం చాడుట; ఇక చదువుకు! కుర్రవాడు తల్లిదండ్రుల్ని విడిచి బస్టిలో గాని, పట్నంలోగాని కాపురం పెట్టుకుంటుంటే, పిల్లవాణ్ణి సీత చూసింది. బాగానే ఉన్నాడు, ఏం లాభం? ఆతను వేసుకున్న గుడ్డలూ, ఆ పల్లెటూరి చాకలి చేసిన చలువా చూస్తే సీతమ్మ గుండె జారిపోయింది. (సీత గుండె చాలా నున్నది ప్రదేశంలో ఏర్పాటు చేయబడింది.)

సీతమ్మతల్లి ససేమిరా అనటం చూసి తల్లి దండ్రులూ సంబంధం వోడబడుతున్నారు. కాని మంచి సంబంధం పోయిందని అందరూ గునికారు. పరాయివాళ్లు కూడా ముక్కుమీద వేరుకుతున్న సీత కేసి వింతగా చూశారు— పచ్చ మీరమీద ఎర్ర జాకెట్టు వేసుకుంటే చూసినట్లుగా.

అయితే ఏం? తాను ఆ సంబంధం తప్పేయ్యటం ఎంతో తెలివైన పని అని ఒక్క తెలివోళ్ళుగా రుజువయింది. ఎవ్వరూ అనుకోకుండా, తలవని తలపుగా, దేవుడు పంపించినట్లు ఒకనాటి ఉదయం సీత తండ్రితో ఏదో మాట్లాడుతుండగా ఒక కుర్రాడు లోపలికి నడుచుకుంటూ వచ్చాడు. చాలా పన్నగా, చాలా పొడుగ్గా, నాలుగ్గా ఉన్నాడు. నున్నది చురుకైన మొహమాటం, ముక్కు, పెద్ద కళ్ళూ, విశాలమైన నడుమూ. పాతికేళ్లుండొచ్చు, చాలా ఖరీదైన పాపులర్ నూట్ వేసుకున్నాడు. ఈ వెనింగ్ హాట్ తీసి చేతుల్లో పట్టుకుంటే జుట్టు నిగనిగలాడు తున్నది. కాలి బూట్ జుట్టుతో పోటీ చేస్తున్నది.

ఆతన్ని చూస్తూనే సీతమ్మతల్లి, “ఏదే నా మొగుడు” అనుకుంది. మరుక్షణంలోనే తేలిపోయింది, ఆతను ఆ పని మీదే వచ్చాడని.

సీత తండ్రి కూర్చో బెట్టి ఆతన్ని ఆసక్తి ప్రశ్నలు వేశాడు. ఆతను కలకత్తాలో ఉద్యోగం చేస్తూ మద్రాసుకు బదిలీ అయినాడు. రెండు కంపెనీల డైరెక్టర్. కాకినాడలో ఒక ఇల్లుంది, అయిదారు పాలు చేస్తుంది. అక్కడికి పది మైళ్ళ దూరంలో ఆతనికి పన్నెండేకరాల ఆస్తి ఉంది.

తల్లిదండ్రులు లేరు. అన్నదమ్ము లేవరూ లేరు. ఒక చెల్లెలు పట్టుమే ఇచ్చారు. ఇవాళో రేపోవచ్చి పిల్లను చూస్తుంది.

తండ్రి సీత సమ్మతి వేరే అడగ నవసరం లేకపోయింది. జాతకాలూ అవీ చూసుకున్నారు. కృష్ణారావు బావగారే స్వయంగావచ్చి ముహూర్తమా అడి నిశ్చయించు కున్నాడు. పట్నంలోనే పెళ్లి వైభవంగా జరిగింది.

పెళ్లి అయిన మర్నాడే సీత భర్తతో సినిమాకు వెళ్లటానికి ప్రయాణమయింది. కాని ఆతను వీచికి వెళ్దామన్నాడు. సీత సీతాకోక చిలకలాగా ముస్తాబయింది. కాలి నడకనే ఇద్దరూ కాంతోకు వీచికి ప్రయాణమైనారు. దారి పొడుగుతూ అందరి కళ్లు తమమీదే ఉన్నాయను తున్నది సీత కాని ఆతను మాత్రం తనకేసి చూసిన పాపాన పోయి నట్లు లేదు. తన అలంకరణం గురించి ఏదన్నా అంటాడను తున్నది.

ఇసుకలో కూచుండా మన్నాడు కృష్ణారావు. చేతి రుమాలు ఆతనిద్యక పోవటం చూసి సీతే అడిగింది.

“ఫరవాలేదు కూర్చో!” అన్నాడతను. “నే నీతో చూస్తున్నాను. మనకు నిజమైన ప్రతిబంధకాలు ఈ ఖరీదైన చీరలూ, ఈ దిక్కుమాలిన నాగరికతానూ. నాకీ జీవితంలో విసిగ్గి తిపోయింది. ఈ ఉద్యోగం మానేస్తాను. మా పల్లెటూరు వెళ్లి పొలం చేసుకుంటూ హాయిగా కాలంగడుపుదాం. నేను కవిత్వం రాస్తాను. నువ్వు పాలు పితుకుడువు గాని!” అన్నాడు కృష్ణారావు.

“చాలెండి!” అన్నది సీత.

ఆతను సీతకేసి ఆశ్చర్యంగా చూసి, “ఎగతాళిగాదు. నానం రోజుల క్రితమే ఉద్యోగానికి రాజీనామా పెట్టేశాను... నిజానికి చూడు, ఈ ట్రాములగోల మధ్య, ఈ బస్సుల అడవుడిలో, ఈ పట్నవాసపు ఉక్కిరి బిక్కిరిలో మనం జీవించుకునేదే మరిచి పోతున్నాం. నేను హాయిగా వొక్కా విప్పడినీ ఆరుబయట తిరిగి ఎన్నేళ్లయిందో! ఈ పట్నంలో ఆరుబయటేదీ? మునంగాలంటే ఏమిటో ఎరుగుదుమా? వొంటికి తగిన పని, తిండికి తగ్గ ఆకలి, శరీరానికి తగ్గ విశ్రాంతి లేక మన కానందమంటే ఏమిటో

మాదా తెలియండా పోయింది. ఈ మనుషులు చూడు సాయంకాలం కాగానే ఎవరో తరిమినట్టు ఈ నీటికొచ్చి కూచుని మళ్ళీ కాళ్ళిప్పుకుంటూ ఇంటికి పోతారు. గంట కొట్టగానే లేస్తారు. గంట కొట్టగానే భోంచేస్తారు. గంట కొట్టే లోపల ఆఫీసులో ఉంటారు. సాయంకాలం ఆరు గంటలకల్లా సినిమా చూసే ఆఫీసులకు తెచ్చుకుంటారు. ఫలాని అదివారంనాడు నాలుగున్నరకు అరియకుడి రామా నుజయ్యంగారి పొటమీద మనస్సు పోనిచ్చుకుంటారు. వీళ్ళలో ఎంత మంది కవిత్వం చదివాలో కనుక్కో! వీళ్ళ

ఎదట సొందర్వం తాండవించినా గుర్తించ లేరు. బిరూని చీరలూ, ఫేసుపొడరూ మించిన అందం వీళ్ళకి కనిపించదు. ఆ అందం దురదృష్ట వశాత్తూ ఆనంద మిచ్చేది కాదు— బాధిస్తుంది!...”

కృష్ణారావు ఏమేమిటో చెప్పుకు పోతున్నాడు. నీతకి చూట లేమీ వినిపించటం లేదు. నీతమ్మతల్లి గుండె ఈసారి ఎంత జారిందంటే ఆమె కళ్ళు నీటిలో నిండి ఏమీ కని పించటం లేదు. ఆమె చెవులలో ఏదో హోరు పుట్టి ఇంకేమీ వినిపించటంలేదు...పాపం నీతమ్మ తల్లి!—

“ఆంధ్ర రాష్ట్ర దినోత్సవమువంటి ఉత్సాహ సమయంలో, ఇటువంటి సంరంభ సమయంలో “మనది” అని అనుకునే నెంపు ఒకటి మనకు లేకపోయినదే అనేదింత కలుగుతోంది. ఇచ్చటి ఆంధ్రులంతా మందివాళ్లే. గొప్పవాళ్లే. అయితే, మన అడవాళ్ళ మనకన్న గొప్పవాళ్ళలావున్నారు. మైలాపూరులో ఆంధ్ర మహిళా సభవారు ఒక భవనము కట్టుకున్నారంటే, ఆంధ్ర ప్రీతియొక్క పట్టుదల ఏ రూపము దాల్చిందో మీరు చూడగలిగారు.”

—తెన్నేటి విశ్వనాథం.

CIBOL

::

నై బాల్

మొటిమలు, అడుసుపుండ్లు, గజ్జి కురుపులు, నెత్తురుగడ్డలు, కాలినపుండ్లు, తామర మొదలయినవాటికి అమోఘమయిన ఔషధం.

BABY GRIPE

బే బీ గ్రేప్

అజీర్ణము, పిత్తము మొదలైన ప్రేగు సంబంధములైన సమస్త వ్యాధులనుంచి మీ శిశువును కాపాడుతుంది.

మాన్యుఫ్యాక్చరర్స్

సౌత్ యిండియన్ మాన్యుఫేక్చరింగ్ కంపెనీ, మధుర.

THE SOUTH INDIAN MANUFACTURING COMPANY, MADURA.

గ్రంథ సమీక్ష

“టోన్ ఆయా ఉద్దీనుగా నున్నప్పుడు.”

ప్రముఖ భారతనాయకుడు, కాంగ్రెస్ మాజీ అధ్యక్షుడు నైన సుభాష్ చంద్రబోస్, ఉన్నట్లుండి, హఠాత్తుగా మాయమైనప్పటినుండి ప్రజలు పుట్టించిన ఊహగానాలు ఎన్నో విన్నాం.

సుభాష్ చంద్రబోస్ ఇంగ్లీషు ప్రభుత్వం కళ్ళలో దుమ్ముగొట్టి, ఆఫ్ గనిస్థాన్ ద్వారా బెర్లిన్ కు తప్పించుకుపోయిన విధానంయొక్క యదార్థగాధను, ఆయనకు కాబూల్లో తనయుంట ఆశ్రయమిచ్చి అతి ధైర్య సాహసాలతో అపూర్వంగా అవతలకు దాటించడానికి తోడ్పడ్డ ఉత్తమచంద్ నోటిద్వారా వింటూవుంటే ఎలాగుంటుందో అనుభవించాలంటే యీ పుస్తకం చదివి తీరవలసిందే. గ్రంథాంతంవరకు అదొక డిడ్డెక్టివ్ నవల చదువుతున్నట్టేవుంది! ‘ఆంధ్ర ప్రథ’ వారి ఆంధ్రానువాదంకూడ చాల బాగుంది. నేతాజీ, ఉత్తమచంద్రుల చిత్రాలుకూడా ఉన్నాయి.

Facts are stranger than fiction !

పుస్తకం వెల రూ. 1-8-0.

మద్రాసు, కల్చరల్ బుక్సు లిమిటెడ్, పెరంబూర్.
వారియొద్ద దొరుకుతుంది.

—కె. సు.

Willington
SOAP

THE QUEEN OF
TOILET SOAPS
IN A
New Garb

KERALA SOAP INSTITUTE,
CALICUT

FAS-198

కేరళ సోప్ యిన్స్టిట్యూట్

కాలికట్

భాష్యాంజలి

భీష్మాచార్యుడు, పండిత మదనమోహన
మాలవ్యాజీ ఈ నెల 12 వ తేదీ సాయం
కాలం దివంగతులై నారు.

మాలవ్యాజీ అస్తమయంతో భారతదేశా
నికి తీరని కొరత ఏర్పడ్డది.

1911 వ సంవత్సరం
లో అలహాబాద్ హై
కోర్టులో ప్రముఖన్యాయ
వాదిగా వేనవేలు ఆర్జి
స్తున్న సమయంలో ఆ
వృత్తికి ఉద్యాపన చెప్పి
రాజకీయ రంగంలో దుమి
కిన మహావ్యక్తి.

మాలవ్యాజీ ఒక్క
రాజకీయ రంగంలోనేగాక
ఇతర రంగాలలో అనేక
విజయాలు సాధించాడు.

మూడుసార్లు కాంగ్రెస్

మహాసభ కధ్యక్షత వహించి జాతీయ పోరా
టానికి నాయకత్వం వహించాడు. 14 వేల
ఎకరాల భూభండంలో నిర్మించిన కాశీహిందూ
విశ్వ విద్యాలయం ఆ విజయధిన్నాలలో
ఒకటి. కాశీ హిందూ విశ్వ విద్యాలయం
ప్రాచీనాధునిక సంస్కృతులను మేళవించిన
సుప్రసిద్ధ విద్యాకేంద్రం. విజ్ఞానంతోబాటు
జాతీయతను ప్రబోధించి విద్యార్థులను గుమస్తా

లుగాకాక విప్లవకారులుగా తీర్చి దిద్దే శిక్షణా
లయం మాలవ్యాజీ విశ్వ విద్యాలయం.

విద్యార్థులు తమ కేడి కావలసివచ్చినా,
స్వయంగా మాలవ్యాజీ దగ్గరకు వెళ్లి తమ
కష్టనిష్ఠురాలను వెలిబుచ్చుకునేవారు. ఒకసారి,

రాజమూందోళనల వల్ల
తమ చదువు సరిగా సాగ
లేదని, పరీక్షలు మరొక
మాసంలో జాలు వాయిదా
వేయించమని కొందరు
విద్యార్థులు పండిట్ కిని
కోరారు. వెంటనే వెళ్లింది
రిజిస్ట్రారుకు హుకూమ్.

ఆ రోజుల్లో కాశీలో
చెలరేగిన మత కలహాల
వల్ల శివరాత్రినాడు విద్యా
ర్థులు విశ్వనాథాలయా
నికి పోవుటకు వీలులేక

పోయింది. ఈ విషయం మాలవ్యాజీకి విన్న
వించారు. విశ్వేశ్వరాలయంలో ఉండే
శివలింగాలలో ఒకటి విశ్వ విద్యాలయంలో
వెలిసింది మరికొంత సేపటికి. విద్యార్థుల
కొరకు విశ్వ విద్యాలయంలో 20 లక్షల
వ్యయంతో ఒక అద్వితీయమైన దేవా
లయం నిర్మించాలని అనాడే నిశ్చయించు
కున్నాడు మాలవ్యాజీ.

ఆ మహనీయుని అస్తమయమునకు భారతావని ఆశ్చర్యధారలు సమర్పిస్తోంది.

